

اكر مو اولادكم
واحسنوا اديهم

SHQETËSIMI
PËR BREZAT

Osman Nuri TOPBASH

PROGRESI
BOTIME

Kuptimi i hadithit në kopertinë:
“Qerasini fëmijët dhe edukojini mirë!”
(Ibn Maxhe, Edeb, 3)

Shkodër, 2015

Titulli origjinal: *Nesil Endiçesi*

Përktheu: Ilir Hoxha
Redaktor: Zija Vukaj
Kryeredaktor: Alban Kali
Design: Bledar Xama

PROGRESI sh.p.k. _____

Adresa: Sheshi "2 Prilli" / Rr: Studenti / Shkodër / Shqipëri
Mob: +355 67 60 78484
http: www.progresibotime.com e-mail: botime@progresibotime.com

Adresa Kosovë: Rr: Ardian Zurnaxhiu / pn. Ralin / Prizren
Tel: +381 29 222 795
Fax: +381 29 222 797 e-mail: kosova@progresibotime.com

Adresa Maqedoni: Rr: Stiv Naumov / nr. 9 / lokal 25 / Shkup
Tel: +398 71 956 271 e-mail: maqedoni@progresibotime.com

SHQETËSIMI PËR BREZAT

Osman Nuri Topbash

SHQETËSIMI I NJË BESIMTARI PËR BREZAT

Në rrugicat e fundkohës,
nga ku ngrihen vajtimet shpirtërore

Divane¹ të tëra në një gjethe të vetme

Midis njeriut dhe botës ekzistojnë ngjashmëri dhe lidhje të mëdha. Për rrjedhojë, thuhet se gjithësia

1. **Divan:** Përmbledhje poezish lirike në letërsinë orientale, të renditura sipas llojeve e formave të tyre.

është “alem-i kubra/makrokozmosi”, ndërsa njeriu, përfshi gjithçka të gjithësisë, është një kopje e vogël e saj, pra një “alem-i sugra/mikrokozmos”.

Arsyeja e kësaj, është se bota është krijuar për sprovën e njeriut dhe se çdo gjë në gjithësi është vënë në shërbim të njeriut. Çdo gjë, me atë që të sjell ndërmend dhe të bën të meditosh, i tregon njeriut të vërtetën e vetes së tij. Për këtë arsye, kur shihet me syrin e zemrës, çdo cep i gjithësisë, madje siç shprehet Shejh Sadi, edhe një gjethe e vetme e një peme, shpreh divane të tëra.

Po, ajo gjethe i ka hapur dorën mëshirës hyjnore dhe, energjinë që ka marrë prej diellit, e kthen në ushqim, duke e bartur në trupin e pemës së saj. Ajo bëhet ushqim dhe siguron hije për njeriun dhe krijesat e tjera... Por edhe rrënjët e pemës përfitojnë prej atyre që vijnë pranë saj të tërhequr nga këto mirësi... Ajo gjethe, herë bëhet ushqim i një krimbi mëndafshi, duke u kthyer në një mëndafsh të butë dhe herë bëhet ushqim për kafshët që ushqehen me gjethe, të cilat kthehen në mish dhe qumësht për njeriun. Ndërsa gjethet që thahen e bien në tokë,

*Veçanërisht në ditët e sotme,
prindërit fetarë duhet ta vendosin kokën midis
dy duarve dhe të mendojnë:
Fëmijët janë të tyre apo mos vallë janë të rrugicave
të errëta e të ndyra me vjelljen e të dehurve
dhe me lloj-lloj gjërash të mallkuara?*

kthehen në furnizim për shumë gjallesa të tjera dhe në ushqim për tokën.

Në atë gjethe të vetme vërehen edhe shumë fenomene dhe aventura të mrekullueshme, të cila sot i quajmë “sistem ekologjik”.

Le të meditojmë pak. Përse gjithë ky sistem i mrekullueshëm vetëm në një pemë?

Pikësëpari, për një ekspozitë të bukur hyjnore lule dhe, natyrisht edhe për fruta...

Mirëpo, ndërkohë që pema u shërben njerëzve dhe krijesave të tjera me frutat e saj, lind edhe një qëllim tjetër:

Vazhdimësia e brezit...

Sa bukur e ka shprehur këtë qëllim të madh jetik poeti i famshëm turk, Nexhip Fazëll:

“Pema që s’e ka hall sythin, është thjesht dru!”

Me të vërtetë që kriteri jetik për të bërë dallimin

*Fëmijët tanë arrijnë
të përdorin televizionin, internetin dhe telefonin
apo këto aparate
po i komandojnë fëmijët tanë?*

midis drurit dhe pemës, trugut dhe rrënjës, është aftësia për të dhënë filiza. Ta kesh hall sythin, do të thotë të synosh përhapjen e farës. Me një fjalë, të sigurosh vazhdimësinë e brezit.

Pema; rrënjë, trug, gjethe dhe frut... Secila dhe të gjitha; janë dërguar nga Krijuesi i Plotfuqishëm dhe i Gjithëditur për ta bartur në të nesërmen bërthamën e vendosur në qendër të çdo fruti, me qëllim që të sigurojnë vazhdimin e brezit.

I njëjti instinkt ndodhet edhe tek zogu që përpiqet për të voglin e vet...

Kush i formon fëmijët tanë?

*Me botëkuptimin dhe orientimin e kujt edukohen?
Çfarë shembujsh dhe cilët personalitete ndodhen
në zemrat, idealet dhe synimet e fëmijëve tanë?*

Të njëjtën detyrë kanë edhe me mijëra lloje gjallesash që jetojnë në tokë e në det, të cilat përshkruajnë me mijëra kilometra në rrugën e migrimit që s'e kanë parë kurrë, për të gjetur klimën e përshtatshme për ta, me qëllim që të sjellin në jetë të vegjlit e tyre, gjë të cilën e bëjnë prej mijëra vitesh...

Ky ligj hyjnor mbizotëron në të gjithë botën e kafshëve, që u japin gji të vegjëlve të tyre të pangrënë e të papirë, të uritur e të mjerë; që kërkojnë ushqim për ta; që bëjnë fole dhe i mbrojnë të vegjlit me jetët e tyre përballë çdo rreziku...

E njëjta dëshirë e fortë gjendet edhe tek bleta që bën mjaltë, tek zogjtë që bëjnë vezë, tek delja që jep qumësht, madje edhe tek gjarpri kur ushqen të voglin e vet...

Ky ligj i vendosur nga Allahu i Madhëruar në gjithësi, për besimtarin është një pasqyrë mësimdhënëse ku shfaqen pamje të urtësive të thella.

Në bazë të ligjit të botës së cilës i takon, edhe njeriu bart dëshirën për të siguruar vazhdimësinë e

Kush i formon fëmijët tanë?

Nëse përgjigja e kësaj pyetjeje nuk është "Ne", në kuptimin e vërtetë dhe të sinqertë të fjalës, ashtu si natyra, edhe zemra e fëmijëve tanë nuk do të pranojë zbrazëti dhe vendin "tonë" do ta zënë të huajt.

llojit të tij. Në zemrën tij, ai bart gëzimin për fëmijën, përpjekjen për mbrojtjen dhe sigurinë e tyre dhe shqetësimin për të ardhmen e tyre. Ai punon dhe bën përpjekje vetëflijuese për ta.

Mirëpo, për një besimtar, ky nivel është i pamjaftueshëm. Po ashtu, edhe shqetësimi për brezin që bart njeriu, i cili është edhe krijesa më fisnike, ngrihet mbi themele më të larta dhe më shpirtërore.

Besimtari nuk ka hall të vazhdojë vetëm llojin dhe gjakun e vet me fëmijë, nipër e mbesa. Shqetësimi i tij, është që parimet e besimit, adhurimit dhe moralit me të cilat është pajisur në sajë të bujarisë së Allahut dhe përpjekjeve të të parëve, t'ua përçojë edhe fëmijëve të vet. Një besimtar, e ndjen si një amanet të shenjtë në supet e tij, përgjegjësinë e përçimit të vlerave shpirtërore që ka trashëguar prej të parëve tek brezi pasardhës, pra, tek bijtë e vet.

Horizonti i tij i shqetësimit për të nesërmen nuk është i kufizuar me këtë botë, sepse një besimtar e di se:

*T'i afroresh edukimit të brezave
me një interes të përciptë, duke i dërguar fëmijët
në xhami vetëm tre-katër javë për një apo dy sezone
verore dhe gjatë gjithë kohës së mbetur t'i lësh ata
në mëshirë të rrugëve, nuk të shpëton
as prej gjynahut dhe as prej përgjegjësisë.*

Jeta e vërtetë është ajo e botës tjetër..

Besimtari që ndjen shqetësim për fundin e fëmijës dhe të brezit, më tepër se për këtë botë kalimtare, e cila ka kushte të sprovave me ngritje dhe zbritje, mendon për fundin final të fëmijëve të tij, pra gjendjen e tyre në botën tjetër. Dhe për këtë përpiket vazhdimisht.

Ashtu siç përpiket t'i përgatitë fëmijët e tij për këtë botë dhe mirësitë e kësaj bote i fiton prej atyre që janë hallall, ai nuk lë pas dore as devotshmërinë, e cila është kapitali i vetëm për në rrugën e pafundme të botës tjetër.

Në edukimin e fëmijëve nuk është e mundur të mjaftohesh dhe të rehatohesh me marrjen e masave vetëm sa për ta hequr qafe. Është shumë e qartë se një gotë ujë, nuk ka asnjë kuptim përballë flakëve që ngrihen si malet.

Sigurisht, në këtë botë, besimtari mendon për furnizimin e fëmijës së tij. Por shqetësim i tij i vërtetë është se a janë hallall apo jo ato kafshata që i jep atij. Në lidhje me orientimin e edukimit që i jep fëmijës, ai mendon se a do t'i japë fëmijës të shijojë prej mirësive të xhenetit, apo -Allahu na ruajttë- prej zakumit² dhe dënimeve me ujë të qelbur të xhehenemit.

Sigurisht, çdo nënë e mbulon të voglin e saj që ka ftohtë. Ajo dëshiron ta shohë atë të veshur me rrobat më të bukura. Mirëpo, një nënë me besimin në botën tjetër, mendon dhe shqetësohet më tepër se, a do ta mbështjellë fëmijën e saj me mëndafshin dhe atllasin e xhenetit apo me zjarrin flakërues të xhehenemit në botën tjetër.

Njeriu që i beson Allahut dhe botës tjetër, kur vihet përball me lumturinë e fëmijëve të tij në këtë botë dhe në tjetrën, pa menduar për asnjë moment, e shtyn këtë botë me të pasmen e dorës dhe zgjedh botën tjetër... Ai nuk bëhet mendjelehtë dhe të lërë detin për një pikë ujë.

-
2. **Zakkum:** Emri i një peme në xhehenem, frutat e së cilës janë si koka djajsh. Shih. es-Saffat, 37/62-66.

*Njeriu, vlerën e tij të lartë,
mund ta ruajë vetëm duke qëndruar
në rrugën e drejtë të devotshmërisë ndaj Zotit të tij
dhe duke jetuar në botën e Kuranit dhe Sunetit.*

Ai nuk mund të thotë kurrë për fëmijën; le të hajë këtu në këtë botë, pa në botën tjetër le të hajë ç'të dojë! Le të ketë një të ardhme të ndritur në këtë botë, pa në botën tjetër le të bëhet edhe prej faqezinjve!

Ai nuk mashtrohet nga pëshpëritjet e shejtanit: "Le të bëjë jetë në këtë botë se, sidoqoftë, në botën tjetër do të falet". Por e kupton fare qartë se, përveç botës tjetër, ai mund të fitojë madje edhe lumturinë e kësaj bote, vetëm e vetëm duke bërë një jetë të pastër e të qetë, siç ka urdhëruar Allahu dhe siç e ka jetuar Pejgamberi ﷺ. Ai nuk mashtrohet nga shejtanët prej njerëzve e xhindëve, që si liri paraqesin mjerimin mendor, dhënien pas epsheve dhe poshtërsitë; as nga reklamat dhe modat e ndryshme. Dhe po ashtu, nuk kaplohet as nga erërat e ftohta e të mbytura që fryjnë nga vendet e kufrit (mohimit).

Ai e njeh të vërtetën dhe e ndjek atë; e njeh të kotën dhe jeton me parimin dhe lutjen e ruajtjes prej saj. Po në këtë drejtim i edukon edhe fëmijët e tij. Ai e di mirë se për njeriun e çmuar, rruga për të siguruar vazhdimësinë e brezit, nuk është biologjike, por shpirtërore.

*Një njeri pa Kuran,
edhe pse është ende gjallë,
nuk ndryshon aspak prej gropës së varrit,
si gropë xhehenemi të disa fatzinjve.*

Lidhur me këtë, një prej të parëve të letërsisë turke, Ashik Pasha, i cili ishte njeri i brumosur me besim dhe autori i veprës *"Garib-name"* në fushën e tasavvufit, ka numëruar katër rrugë për vazhdimësinë e brezit njerëzor:

Katër lloj brezash

1. Brezi i gjakut: Ky përbëhet nga fëmijët që vijnë prej sojit të vetë njeriut dhe vazhdimësia e këtyre varet nga kaderi (caktimi i Allahut). Vjen një ditë dhe mund të ndërpritet. Por edhe nëse nuk ndër-

Besimtari nuk ka hall të vazhdojë vetëm llojin dhe gjakun e vet me fëmijë, nipër e mbesa. Shqetësimi i tij është që parimet e besimit, adhurimit dhe moralit me të cilat është pajisur në sajë të bujarisë së Allahut dhe përpjekjeve të të parëve, t'ua përçojë edhe fëmijëve të vet.

pritet, një njeri, më së shumti mund të shohë vetëm nipin e nipit. Nëse ata që vijnë pas janë të dobishëm, s'ka më mirë. Por në të kundërtën, njeriut nuk i bën asnjë dobi.

Për rrjedhojë, pas disa brezash, shumica e njerëzve nuk i njeh as gjyshërit e vet. Në fakt, nuk dihet nëse fëmijët do të dalin të dobishëm apo jo. Prandaj, një besimtar nuk mund të bëjë më tepër se një lutje me vepër dhe me fjalë, si Ibrahim **U**³, me qëllim që pasardhësit e tij të jenë besimtarë, falës të namazit dhe breza të bindur ndaj Allahut.

2. Brezi ekonomik: Ky është shërbimi i bamirësisë, që njeriu e ka bërë me pasurinë dhe pronën e tij. Për sa kohë që ato bamirësi vazhdojnë të kenë dobi, ato vazhdojnë t'i shkruhen si sevap edhe atij që i ka bërë. Të parët tanë që e dinin mirë këtë, në vend që t'i linin më shumë pasuri brezit të gjakut të tyre, krijuan vakëfe për bamirësi, duke i shërbyer popullit dhe duke adhuruar Allahun. Në këtë mënyrë, ata

3. shih. el-Bekare, 2/128.

Besimtari e ndjen si një amanet të shenjtë në supet e tij, përgjegjësinë e përçimit të vlerave shpirtërore që ka trashëguar prej të parëve tek brezi pasardhës, pra, tek bijtë e vet.

arritën t'ia zgjatnin jetën librit të punëve të tyre me shekuj të tërë. Sot ka aq shumë bamirës, emrat e të cilëve i kemi ende në gjuhët tona në sajë të xhamive, vakëfeve e çezmave që kanë lënë pas, por që nga ana tjetër, nuk dihet dhe nuk interesohet kush se, a ka vazhduar më tej apo jo brezi i gjakut të tij...

3. Brezi i udhëzuar: Këta janë fëmijët dhe nxënësit e mirë, të cilët njeriu i ka edukuar dhe i ka lënë pas. Ky brez vazhdon, nëse edhe këta vazhdojnë të edukojnë njerëz të tjerë pas tyre. Për shembull, sot, dijetarët që janë edukuar në medh'hebin Hanefi, a nuk janë si fëmijët e Ebu Hanifes, të cilët kanë ardhur shekuj më pas? Po ashtu, deri pak kohë më parë, nxirrej gjenealogjia e dëshmimeve të dijes, siç nxirrej gjenealogjia e sojit të sejjidëve⁴. Në këtë mënyrë, çdo nxënës e dinte se me cilin zinxhir i kishte ardhur dija që prej Pejgamberit ﷺ, duke u krenuar me këtë në formë falënderimi.

4. Brezi i diturisë dhe urtësisë: Këta janë librat

4. **Sejjid:** Pasardhësit e gjakut të Pejgamberit (a.s.).

*Njeriu që i beson Allahut dhe botës tjetër,
kur vihet përballë me lumturinë e fëmijëve të tij
në këtë botë dhe në tjetrën, pa menduar
për asnjë moment e shtyn këtë botë me të pasmen
e dorës dhe zgjedh botën tjetër...*

e dobishëm që njeriu ka shkruar, me qëllim që të jenë ushqyes të mendjeve dhe zemrave të njerëzve të tjerë. Ky është edhe brezi më i frytshëm dhe më i vazhdueshëm. Një vepër e shkruar, është si një letër udhëzimi që u dërgohet njerëzve të panjohur që do të vijnë deri në Ditën e Kiametit.

Kështu është “*Mesnevia*” e Mevlanës, “*Mektu-bati*” i Imam Rabbanit, “*Ihja Ulumi'd-Dini*” i Imam Gazaliut, poezitë e Junus Emresë, etj., vëllimet e të cilëve kalojnë dorë më dorë, ndërsa përmbajtja e tyre përçohet gojë më gojë, vesh më vesh dhe zemër më zemër, duke jetuar vazhdimisht...

Nëse shihet me syrin e urtësisë për të marrë mësim, do të kuptojmë se, vetëm nëse plotësohet kushti në pikën e tretë, brezi i gjakut mund të bëhet me të vërtetë një brez i vazhdueshëm. Brezi që do ta gëzojë dhe do ta qetësojë një besimtar, është brezi i dobishëm, i virtytshëm dhe i devotshëm. Janë bijtë dhe bijat e mira. Përndryshe, një fëmijë jo i mirë, ashtu siç shprehet edhe Kurani në lidhje me Kenanin, birin e Nuhut **U** ,

*Besimtari nuk bëhet mendjelehtë
dhe të lërë detin për një pikë ujë.*

*Ai nuk mund të thotë kurrë për fëmijën: le të hajë këtu
në këtë botë, pa në botën tjetër le të hajë ç'të dojë!*

*Le të ketë një të ardhme të ndritur në këtë botë,
pa në botën tjetër le të bëhet edhe prej faqezinjve!*

nuk është prej familjes dhe brezit të një besimtari.

Një besimtar, e di mirë se, fëmija është një sprovë, ashtu si pasuria. Nëse atij i është dhënë një edukim dy krahësh në cilësinë e një "sadakaje xharije"⁵, ai fëmijë, për prindin do të jetë drita e syrit në të dyja botët; një fëmijë me të vërtetë i mirë, i cili do t'u vijë në ndihmë atyre në vendin e mahsherit⁶. Mirëpo, nëse nuk është edukuar me këto cilësi, në botën tjetër ai do të kthehet në një fatkeqësi, gjykimi dhe dënimi i së cilës do të jetë i vështirë dhe prej së cilës njeriu do të mundohet të ikë duke vrapuar.

Nisur nga kjo, të edukosh fëmijën dhe t'i dalësh për zot brezit, është një nga detyrat më kryesore të besimtari. Dhe shembullin më të bukur të plotësimit me sukses të kësaj detyre, e ka dhënë i Dërguari i Allahut ﷺ :

5. **Sadaka Xharije:** Një vepër e mirë, e cila vazhdon edhe pas vdejes së personit. P.sh. edukimi i brezave, mbjellja e një peme etj., prej të cilave do të kenë dobi njerëzit dhe krijesat e tjera edhe pas vdekjes së personit.
6. **Mahsher:** Vendi (sheshi) ku do të mblidhen njerëzit në ditën e gjykimit, menjëherë pas ringjalljes.

*Një besimtar e di mirë se fëmija
është një sprovë, ashtu si pasuria.
Nëse atij i është dhënë një edukim dy krahësh
në cilësinë e një "sadakaje xharije", ai fëmijë,
për prindin do të jetë drita e syrit në të dyja botët.*

Shembulli i Pejgamberëve

Allahu i Madhëruar e ka krijuar njeriun për xhenetin. Dhe babain me nënën e njerëzimit, Ademin dhe Havanë, i vendosi në xhenet. Mirëpo, me të rënë në kurthin e shejtanit, i cili i shtyu në gjynah, filloi edhe aventura e sprovës për njerëzimin.

Nëse meditohet lidhur me këtë, kuptohet se Allahu i Madhëruar, njeriun e parë e ka krijuar me një familje. Allahu i Madhëruar, i Cili e krijoi Ademin, padyshim që e kishte fuqinë të krijonte edhe mijëra

*Fëmijë me të vërtetë i mirë,
i cili do t'u vijë në ndihmë atyre në vendin e mahsherit.
Mirëpo, nëse nuk është edukuar me këto cilësi,
në botën tjetër ai do të kthehet në një fatkeqësi,
gjykimi dhe dënimi i së cilës do të jetë i vështirë
dhe prej së cilës njeriu do të mundohet të ikë duke vrapuar.*

njerëz në të njëjtën kohë. Mirëpo, Ai dëshiroi që njerëzimi të rritej e zhvillohej brenda një familjeje prej një babai peygamber që e njeh egon dhe shejtanin, gabimin dhe pendimin dhe me dorën e një nëne që i është gjendur pranë në këto çështje.

Gjithashtu, nëse meditohej, shihet se edhe peygamberët e mëvonshëm që Allahu i Madhëruar ia dërgoi njerëzimit, i përzgjedhi prej një gjenealogjie të caktuar, prej familjeve dhe brezave të pastër, fisnikë dhe të mirë. Ai zgjodhi Ibrahimin **U** , bijtë e tij Is'hakun dhe Jakubin, birin e Jakubit, Jusufin... Po prej këtij gjaku zgjodhi Musain dhe Harunin... Daudin dhe djalin e tij Sulejmanin... Zekerian dhe djalin e tij Jahja... Gruan e Imranit dhe bijën e tij, Merjemen... për rrjedhojë edhe Isain **U** ... Prej gjakut të djalit tjetër të Ibrahimit **U** , Ismailit **U** , zgjodhi Peygamberin tonë, Muhamed Mustafanë **Γ** ...

Pas Peygamberit **Γ** , midis atyre që kanë mbajtur lart pishtarin e dijes dhe urtësisë, kanë qenë veçanërisht prej Ehlibejtit⁷...

7. **Ehl-i Bejt:** Pasardhësit e gjakut të Peygamberit Muhamed (a.s.).

*Në një ajet fisnik, urdhërohet:
 "Pas atyre erdhën brezni, që e braktisën faljen
 e namazit dhe ndoqën epshet e veta.
 Ata do të pësojnë dënimin e madh!"
 (Merjem, 59)*

Mund të themi se Allahu i Madhëruar edhe edukuesit e mësuesit më të mëdhenj të njerëzimit, pejgamberët, i ka ngarkuar me përgjegjësinë që të tregojnë përpjekje dhe sukses në radhë të parë në shtëpinë, familjen dhe gjakun e tyre.

Muhamedi ﷺ, është një nga pejgamberët që e ka kuptuar dhe e ka realizuar në mënyrën më të bukur këtë përgjegjësi. Dhe me dritën e syrit të tij, Fatimen C, Aliun t, të cilin e rriti si djalin e vet... me skllavin e liruar, të cilin e donte si djalin e vet, Zejd bin Harisen t, djemtë, vajzat, fëmijët e birësuar, dhëndurët, nipërit dhe mbesat e tij, arriti të ndërtojë çerdhen familjare më të bukur në botë, duke na lënë shembullin më të mirë.

Gjithashtu, ai edukoi personalitete të lartë prej fëmijëve të sahabëve, si Usame Ibn Zejd, Abdullah Ibn Abbas, Abdullah Ibn Omer dhe Enes Ibn Malik Y. Ata u bënë uji i jetës së filizit të Islamit; dikush në sheshin e luftës, dikush në luginën e dijes e dikush tjetër në fushën e hadithit dhe fikhut.

*Fatkeqësisht, sot,
rrugicat tona rënkojnë
dhe vajtojnë shpirtërisht. Për fat të keq
ato janë si gropa xhehenemi.*

Njëri prej tyre, Enesi ت , pati nderin t'i shërbente Pejgamberit Γ , që prej moshës 10- vjeçare:

Enesi i vogël

Kur Resulullahu Γ , e nderoi Medinë me ardhjen e tij, të gjithë ensarët⁸, burra e gra, i sollën atij dhurata të ndryshme. Mirëpo, Ummu Sulejme C , nuk kishte

8. **Ensar:** Epitet i myslimanëve të Medinës, që do të thotë “ndi - mës”, të cilin e kanë marrë pasi myslimanët e Mekës (muhaxhirët) emigruan në Medinë.

Në këtë periudhë kur po shfaqen të këqijat e fundkohës, struktura biologjike e prindërve nuk mjafton për të ndihmuar fëmijët e tyre, të cilët përpëlitën në mëshirë të rrugëve.

asgjë për të dhënë dhe për këtë ndihej e mërzitur. Më vonë, erdhi tek Resulullahu ﷺ, me djalin e saj Enesin përdore dhe tha:

“O Resulullah! A do të pranoni që Enesi t’ju shërbente?” Dhe Pejgamberi ﷺ, pranoi. (Semhudi, I, 271)

Është e qartë se një fëmijë dhjetëvjeçar nuk mund t’i shërbente Resulullahut ﷺ, në çështje të mëdha. Resulullahu ﷺ, e mori Enesin nën edukimin e tij, duke dëshiruar t’i përçonte umetit islam kriteret e edukimit të fëmijëve. Për këtë arsye, e pranoi edhe lutjen e një nëne të sinqertë.

Për rrjedhojë, edhe Enesi ﷺ, na ka përcjellë shembuj të bukur se si Pejgamberi ﷺ, ua mësonte fëmijëve dhembshurinë dhe dashurinë. Gjithashtu, edhe cilësitë morale brenda kësaj dashurie, si drejtësinë, besnikërinë, dorëzimin dhe kënaqësinë e shpirtit.

Ja një shembull i tillë:

Enesi ﷺ tregon:

“...Një ditë, Resulullahu ﷺ, më dërgoi diku. (...)

*Mos vallë vendin e atij populli,
që deri dje kujdesej edhe për jetimët e umetit
së bashku me fëmijët e tij, do ta zënë prindër
që i braktisin në rrugë edhe fëmijët e tyre!?!..*

Kur dola në rrugë, iu afrova disa fëmijëve që po luanin (dhe e humba kohën aty). Ndërkohë, Resulullahu ﷺ, m'u afrova nga mbrapa dhe më vuri dorën në qafë. Kur u ktheva të shihja, ai po buzëqeshte. Pastaj më pyeti:

«O Enes! A shkove atje ku të thashë?»

«Po shkoj menjëherë o Resulullah!»- i thashë unë”
(Muslim, Fedail, 54)

Pejgamberi ﷺ, i jep një detyrë fëmijës, ndjek rezultatin dhe më në fund siguron bindjen me anë të dashurisë. Ai i drejtohet me fjalë të ëmbla dhe butësi. Tregon interes për të, duke i vënë dorën në qafë, me qëllim që fëmija ta ndjejë përgjegjësinë dhe të zhvillojë dashurinë dhe besnikërinë.

Enesi **ṭ**, tregon një tjetër kujtim:

“Një ditë, pasi i shërbeva Resulullahut ﷺ, shkova tek fëmijët e tjerë me mendimin se; «Pejgamberi është në gjumin e drekës.». Kur isha duke shikuar lojën e tyre, Resulullahu ﷺ, erdhi, përshëndeti fëmijët me selam dhe më pas më thirri për të më dërguar

A thua vallë, vendin e djelmohave që e kufizonin shikimin në majat e këmbëve dhe vajzave të zbukuruar me maturi dhe edukatë islame e të pajisura me mburojën fizike dhe shpirtërore të mbulesës; po e zënë një kategori njerëzish që mezi dallohen, a janë burra apo gra, të cilët zvarriten të përkushtuar vetëm pas qëllimeve të ulëta?..

diku. Unë shkova, ndërsa Pejgamberi ﷺ, u ul në një hije derisa u ktheva unë. Për këtë arsye u vonova të shkoja në shtëpi tek nëna ime. Kur shkova në shtëpi, nëna më pyeti:

«Përse u vonove?»

«I Dërguari i Allahut më dërgoi për një punë.»-ia ktheva unë.

«Çfarë pune?»- pyeti përsëri nëna.

«Ky është sekreti i Resulullahut!»- thashë unë.

«Atëherë edhe ti ruaje mirë sekretin e Resulullahut!»- tha nëna.

Sabiti **ṭ**, i cili e transmeton këtë hadith, thotë:

“Enesi **ṭ**, më tha: «Nëse do t’ia tregoja dikujt atë sekret, ai do të ishte ti o Sabit!»” (Ahmed, III, 195)

Në këtë ndodhi shihet se Pejgamberi ﷺ, u afrohet fëmijëve me dashuri dhe i edukon ata me seriozitet.

*Sigurisht, çdo nënë e mbulon të voglin e saj që ka ftohtë.
Ajo dëshiron ta shohë atë të veshur me rrobat më të bukura.
Mirëpo, një nënë me besimin në botën tjetër,
mendon dhe shqetësohet më tepër se, a do ta mbështjellë
fëmijën e saj me mëndafshin dhe atllasin e xhenetit
apo me zjarrin flakërues të xhehenemit në botën tjetër.*

Me dashuri dhe seriozitet

Pejgamberi ﷺ, ulej në nivelin e fëmijëve, përshëndetj me ta, u drejtohej atyre sikur të ishin të rritur, u jepte sekrete, duke i mësuar ata të mbajnë sekretet dhe ndikonte thellë në shpirtin e fëmijëve. Në një hadith fisnik, Resulullahu ﷺ, ka thënë:

“Kush të ketë fëmijë le të bëhet fëmijë me të!” (Dejlemi, III, 153)

Mirëpo, ndërkohë që ulej në nivelin e fëmijës dhe bëhej fëmijë me fëmijët, ai e ruante distancën dhe

*Zemra e njeriut që shërben në rrugën e Allahut,
duhet të jetë si një tokë e begatë. Gjallesat që lëvizin
mbi tokë ushqehen nga ajo dhe nxjerrin jashtë tepricën.
Por toka e pastron të gjithë këtë papastërti dhe duke mbirë
bimë të shumëllojshme, njëra më e bukur se tjetra,
i ushqen të gjitha krijesat që lëvizin mbi të.*

masën e familjaritetit dhe kurrë nuk sillej në mënyrë të pakujdesshme. Në këtë mënyrë, ai tregonte se afrimi ndaj fëmijëve me maturi dhe seriozitet, nuk do të thotë të bëhesh i ashpër dhe i egër me ta; ndërsa afrimi ndaj tyre me dashuri dhe butësi, nuk nënkupton të sillesh në mënyrë të pakujdesshme dhe të humbësh seriozitetin me ta.

Veçanërisht sot, në sajë të botëkuptimeve ekstremisht liberale që vijnë nga perëndimi, prindërit i kanë “lëshuar” fëmijët e tyre në rrjedhën e frikshme të jetës me mendimin se ky është një “edukim i lirë me dashuri”. Prandaj, është e domosdoshme që këta prindër ta vendosin përsëri ekuilibrin e dashurisë dhe seriozitetit, duke e mësuar prej Pejgamberit ﷺ.

Pejgamberi ﷺ, ishte i mbushur me dashuri për nipërit e tij të dashur Hasanin dhe Husejnin, aq sa i lejonte të lodronin edhe në shpinën e tij. Mirëpo, kur njëri prej tyre mori një nga hurmat që ishin dhënë sadaka, të cilën nuk duhej ta hante, Resulullahu ﷺ, ndërhyri me seriozitet, duke ia nxjerrë nga goja.

*Shfaqja më e bukur dhe më kuptimplote
e dashurisë ndaj Pejgamberit ﷺ,
është ndjekja e gjurmëve të tij. Në bazë të parimit
“kush do dikë, do edhe gjithçka të tij”,
ndjekja fizikisht (me vepra) dhe shpirtërisht
e Pejgamberit ﷺ, është një kusht i domosdoshëm.*

Pejgamberi **Γ**, nuk i linte fëmijët në qejf të tyre, por i afronte me butësi dhe i edukonte. Duke u martuar me Ummu Selemen **C**, e cila kishte ngelur e ve, ai mori përsipër edhe edukimin e fëmijëve të saj. Një prej fëmijëve të adoptuar të Pejgamberit **Γ**, Ebu Hafsi **t**, tregon:

“Unë jam një fëmijë, i cili është rritur dhe edukuar nën mbrojtjen e të Dërguarit të Allahut, **Γ**. Kur haja ushqim, dora më shkonte në çdo anë të pjatës. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut **Γ**, më tha.

«Biri im! Bëj bismillah! Ha me dorën e djathtë! Ha gjithmonë para teje!»

Prej asaj dite, hëngra ashtu siç më porositi ai. (Buhari, Et’ime 2-3; Muslim, Eshribe 108, Ibn Maxhe, Et’ime, 8.)

Delikatesë në të folur...

Esencializmi në shprehje...

Forcë ndikimi...

Sukses në rezultat...

Pejgamberi **Γ**, ua ka mësuar metodën e edukimit të fëmijëve edhe sahabëve të tij, duke u thënë:

*Disa nga amanetet e Pejgamberit **Γ** :
“Kini frikë Allahun në lidhje me ata
që i keni nën vete; Kini frikë nga Allahu
në lidhje me dy të dobët:
Gruan e ve dhe fëmijën jetim.”*

“Qerasini fëmijët dhe edukojini mirë!” (Ibn Maxhe, Edeb, 3)

Pejgamberi ﷺ, ishte një mësues i jashtëzakonshëm. Në sajë të bisedave plot dashuri, këshillave plot urtësi dhe të një morali që buronte nga Kurani, ai arriti të edukojë në mënyrë të përsosur një brez të përbërë prej ensarëve dhe muhaxhirëve. Ky ishte një edukim i tillë, ndikimi i të cilit do të zgjasë shumë;

Deri në Kiamet..

Ai ﷺ, ishte Profeti i fundit, ligjet e të cilit do të vazhdojnë deri në Kiamet. Mirëpo, edhe ai, ashtu si

Pejgamberi ﷺ, ishte i mbushur me dashuri për nipërit e tij të dashur Hasanin dhe Husejnin, aq sa i lejonte të loznin edhe në shpinën e tij. Mirëpo, kur njëri prej tyre mori një nga hurmat që ishin dhënë sadaka, të cilën nuk duhej ta hante, Resulullahu ﷺ, ndërhyri me seriozitet, duke ia nxjerrë nga goja.

çdo krijesë tjetër, do të vdiste. Ja pra edhe detyra e profetësisë së tij, përveç marrjes së shpalljes, ishte të edukonte breza që do të trashëgonin detyrat e mbetura dhe të kishin shqetësimin e përçimit të pishtarit të dijes brezave të tjerë, kur edhe ata të ndaheshin nga kjo botë.

Ishin ditët pranë vdekjes së Resulullahut ﷺ, i cili e kishte të pamundur të dilte për të prirë në namaz. Dhe, për këtë arsye urdhëronte Ebu Bekrin **ṭ**, të printe në namaz. Atë ditë, kur u thirr ezani, sahabët shprehën dëshirën për të parë Resulullahun ﷺ dhe për të falur namaz bashkë me të;

“Pa ardhur i Dërguari i Allahut, nuk duam të qëndrojmë në namaz! Na ka marrë malli shumë për të. Të paktën të qëndrojë edhe ai midis nesh.”- thoshin ata.

Mirëpo, Pejgamberi ﷺ, nuk kishte fuqi të shkonte në xhami, sepse ndihej i këputur. Megjithatë, për shkak të kësaj ftese mallëngjyese, vendosi të shkojë dhe tha:

*Thesari më i madh
dhe dhurata më e çmuar
që mund t'i japin prindërit fëmijës së tyre,
është t'i zbukurojnë ata me moralin
e Kuranit Fisnik.*

“Më sillni një kovë ujë!” Pastaj e derdhi mbi trup dhe mori gusull. Më vonë, deshi të ngrihej në këmbë. Por nuk i mjaftoi takati për t’u ngritur dhe i ra të fikët. Kur erdhi në vete, kërkoi përsëri një kovë. Mori gusull, por përsëri i ra të fikët. Edhe pas herës së tretë nuk arriti të ngrihej dot. Mirëpo, nuk hoqi dorë. Iu futën në krahë dhe e çuan deri në xhami, ku Pejgamberi ﷺ, i bëri me shenjë Ebu Bekrit ﷺ, i cili doli në mihrab për të prirë namazin. Ky ishte edhe namazi i fundit me xhemat i Resulullahut ﷺ.

Pjesën tjetër pas kësaj na e tregon nëna jonë Aisheja **C**:

“Megjithëse kishte vuajtje të shumta dhe ishte në gjendje aq të keqe, sa e merrnin dhe e sillnin duke e mbajtur në supe, unë nuk e kam parë kurrë kaq të gëzuar Resulullahun ﷺ. Pas namazit, u kthye nga xhemati dhe po shihte i kënaqur atë xhemat të mirë e të zgjedhur, të cilin e kishte edukuar vetë. Kur e pa atë brez ideal që do të linte pas, ku secili prej tyre ishte si një yll i shndritshëm në qiell, u gëzua

Fëmijëve, nuk u duhen treguar kënaqësitë e përkohshme, por rruga e një lumturie të përjetshme, e cila nuk vyshket, nuk vjetrohet dhe nuk priset. Dhe kushti i parë i kësaj, është t’i ndihmohet ata të familjarizohen fizikisht dhe mendërisht me Kuranin Fisnik.

aq shumë, saqë në atë gjendje të këputur buzëqeshi aq bukur; mbase ajo ishte buzëqeshja më e bukur që kam vënë re tek Resulullahu ﷺ ...”

Pejgamberi ﷺ, shqetësimin për brezin, e vazhdoi deri në frymën e tij të fundit. Ai e këshilloi vajzën e tij Fatimen C dhe pjesëtarët e tjerë të familjes. Gjatë udhëtimit të tij për tek Miku i Lartëmadhëruar (Allahu), edhe mundësinë e fundit që kishte e përdori për të porositur brezat. Këtë na e tregon Enesi -radijallahu anhu:-

“Në momentin e vdekjes, gjendeshim pranë Resulullahut ﷺ, i cili na tha tri herë: «*Kini frikë Allahun në lidhje me namazin!*». Pastaj vazhdoi kështu:

«*Kini frikë Allahun për njerëzit që keni nën vete! Kini frikë Allahun për dy të dobët: Gruan e ve dhe fëmijën jetim. Kini frikë Allahun edhe në lidhje me namazin!*» Më pas, filloi të përsëriste fjalën: «*Namazi, namazi...*» (edhe kur gjuha e tij e bekuar nuk mund të fliste më) Ai vazhdoi ta përsëritë këtë fjalë përbrenda, derisa shpirti i tij i bekuar shkoi tek Allahu.” (Bejhaki, Shuab, VII, 477)

*“Qerasini fëmijët
dhe edukojini mirë ata!”
(Ibn Maxhe, Edeb, 3)*

Pas Pejgamberit ﷺ edhe sahabët fisnikë e vazhduan këtë rrugë me të njëjtën kënaqësi dhe metodë, me aq sa patën fatin të marrin prej tij. Ata i edukuan fëmijët e tyre me cilësi dhe virtyte të ndritura. Përkrah fëmijëve të tyre, ata morën përsipër edhe edukimin fizik e shpirtëror të jetimëve dhe fëmijëve të tjerë ku ishin përhapur rrezet e dritës së Islamit. Brezi i parë i dijetarëve të mëdhenj, ishte edhe fryti i këtyre përpjekjeve.

Ja një tablo:

Si prijësi i besimtarëve, Omeri **ؓ**, shëtiste shpesh nëpër rrugët e Medinës, për të kontrolluar edhe sigurinë, por për pyetur edhe gjendjen e nevojtarëve. Përsëri një ditë, kur ishte duke bërë të njëjtën gjë, i tërhoqi vëmendjen një bisedë që dëgjohej deri jashtë shtëpisë pranë së cilës po kalonte:

“Bija ime! Hidhi pak ujë qumështit që do të shesim nesër!”

Ndërsa vajza thoshte:

Në ditët tona, kur njerëzit janë kapluar nga modat negative të kohës, duke u tërhequr si trungjet nëpër përrenj, për t'u ruajtur nga rryma e mohimit, pafesisë dhe indiferencës, duhet që t'u mësojmë Kuranin të afërmeve, familjes dhe njerëzve që na rrethojnë, duke u përpjekur të përhapim dritën, frymëzimin dhe begatinë e tij.

“O nënë! A nuk e ka ndaluar halifja që t’i hedhim qumështit ujë?”

“Bija ime! Si do ta marrë vesh halifja në këtë orë të mbrëmjes që ne i kemi hedhur ujë qumështit?!” - tha nëna.

Mirëpo, vajza këmbënguli duke thënë:

“O nënë! Le të themi se halifja nuk na shikon, po as Allahu nuk na shikon? Është e lehtë ta fshehim këtë hile nga njerëzit, por a mund ta fshehim vallë nga Allahu, nga Krijuesi i Gjithësisë që sheh dhe di gjithçka?..”

Zemra e Omerit **t**, u mbush me gëzim dhe u mrekullua prej kësaj vajze, e cila ishte e vetëdijshme se ndodhej çdo çast nën vëzhgimin hyjnor. Prandaj dhe e mori këtë vajzë si nuse për djalin e tij. Omer bin Abdulazizi i famshëm, i cili njihet si halifeja i pestë, e ka prejardhjen prej këtij brezi.

Po ashtu, edhe në brezat e mëvonshëm; për sa kohë që e vazhduan shërbimin ndaj trashëgimisë

Mbrojtja e fesë, nderit, pasurisë dhe brezave, është diçka e domosdoshme. Dhe këto bëhen të mundura vetëm me mbrojtjen e atdheut. Për këtë arsye, jemi të detyruar që brezave të rinj t’u zhvillojmë vetëdijen e dashurisë ndaj Allahut, Kuranit dhe atdheut, që në moshë të vogël.

së vetme të Pejgamberit ﷺ, që është “orientimi në rrugën e drejtë, edukimi, dija dhe kumtimi i fesë”, me frymëzim dhe entuziazëm të lartë shpirtëror, brezat u edukuan në gjurmët e të parëve të tyre. Bota islame, në sajë të medreseve dhe xhamive të mbushura plot me mësues dhe edukues të përkushtuar ndaj edukimit dhe mësimit të nxënësve, e bartën dijen dhe kulturën në të ardhmen... Flamuri në dorën e atyre brezave u valëvit gjithmonë e më tej në horizontet më të largëta.

Mirëpo, sa herë që ky edukim u lëkund, edhe ajo frymë e ai shpirt u shpërbë. Ndërsa vendin e kriteve hyjnore dhe profetike të edukimit të brezave e zunë pëshpëritjet e egos dhe shejtanit; dhe që prej atij momenti, filloi të duket dobësia, shpërbërja dhe përçarja, si në shoqëri, ashtu edhe tek individit.

Në fakt, për ata që arrijnë të kuptojnë, humbja një nga një e tokave dhe qyteteve, ishte tregues i humbjes së brezave.

*Prindërit, të cilët dëshirojnë që fëmijët e tyre
të jenë të edukuar dhe të përsosur,
më parë duhet të bëhen vetë të përsosur,
duke u bërë shembuj të mirë për fëmijët e tyre.*

Brezat e humbur...

Kur Kurani Fisnik na njeh me shkatërrimin materialo-shpirtëror dhe shpërbërjen e popujve të hershëm, na tërheq vërejtjen tek humbja dhe shpërdorimi që shfaqet tek brezat:

“Pas tyre, erdhi një brezni e cila e trashëgoi Librin (Teuratin), por duke marrë gjërat e pavlefshme të kësaj bote dhe duke thënë: “Do të na falet çdo gjë!” Edhe nëse u binin në dorë gjëra të ngjashme, prapë i merrnin ato. Vallë, a nuk e kishin pranuar

Historia është dëshmitare se, individët, familjet dhe kombet, kanë mundur të zhvillohen aq sa i janë bindur, e kanë respektuar dhe i kanë shërbyer amanetit hyjnor, Kuranit Fisnik.

besëlidhjen në Libër – që për Allahun të thoshin vetëm të vërtetën?! Pikërisht ata, që e kishin studiuar ç'përmbante ai? Bota tjetër është më e mirë për besimtarët që i frikësohen Allahut; akoma nuk e kuptoni këtë?!” (A'raf, 169)

Në këtë ajet fisnik tërhiqet vëmendja në humbjen e trashëgimisë shpirtërore që ka përjetuar “populli i librit”⁹, gjatë përçimit të tij nga një brez në tjetrin. Në fakt, fëmijëve u është lënë në trashëgim libri, por nuk u është dhënë vetëdija e ndjekjes dhe zbatimit të urdhrave dhe ndalesave të atij libri. Libri u është lexuar e mësuar atyre brezave, por nuk ka mundur të kalojë fytin e tyre e të zbresë në zemër. Pra, nuk ka ndikuar fare në shpirtrat e tyre... Ndërsa bota tjetër u është mësuar vetëm si njohuri, por në ndërgjegjen e tyre nuk ka mundur të zërë vend frika ndaj peshores, shqetësimi për të ardhmen dhe vetëdija se bota tjetër është ajo e vërteta...

9. ehl-i kitab/populli i librit: Është një term i Kuranit, me të cilin u referohet hebrenjve dhe të krishterëve, të cilëve u kanë zbritur librat hyjnor, Teurati (Tora) dhe Inxhili (Ungjilli).

*Lum ajo nënë e mirë, nën këmbët e së cilës
ndodhet xheneti! Lum ai baba i mirë,
duaja e të cilit për fëmijën e tij, është si duaja
e peygamberëve për popujt e tyre!*

Një trashëgimi e thatë...

Përveç këtyre, tek ata është shfaqur egoizmi, përpjekja vetëm për interesat personale dhe është përhapur shumë kryeneçësia ndaj Allahut dhe indiferenca ndaj hallallit dhe haramit...

Në një ajet tjetër, kjo çështje përmblihet në këtë mënyrë:

“Pas tyre erdhën brezni, që e braktisën faljen e namazit dhe ndoqën epshet e veta. Ata do të pësojnë dënimin e madh.” (Merjem, 59)

Sot, si komb dhe shoqëri, gjendjen e fëmijëve tanë, duhet ta peshojmë në bazë të këtij ajeti. Për fat të keq, sot, rrugicat rënkojnë me vajtime shpirtërore. Për fat të keq, rrugicat;

Janë kthyer në gropa xhehenemi...

Struktura biologjike e prindërve nuk mjafton për t'u ardhur në ndihmë fëmijëve të tyre, të cilët për-

*Lum ata prindër
që kanë mundur t'i edukojnë fëmijët e tyre
si një shpërblim i pashtershëm për veten e tyre,
si sadaka-i xharije.*

pëliten në mëshirë të rrugëve...

Tabloja e përgjithshme e rrugicave tregon se; për fat të keq, në edukimin e brezave të ardhshëm, nuk ndiqet rruga e identitetit tonë, pra rruga e të Dërguarit të Allahut ﷺ, sahabëve fisnikë, ehl-i bejtit dhe shumë e shumë dijetarëve, të urtëve dhe njerëzve të mirë, por ndiqet rruga fatkeqe, e mjeruar

Ndërkohë që një pjesë e njerëzve në ditët tona humbasin në erozionin e pafesisë dhe amoralitetit, çdo besimtar e ka për borxh të madh të besimit dhe ndërgjegjes, që të reflektojë tek ata, bukuritë e Islamit, duke iu afruar atyre me gjuhë të ëmbël.

dhe pa krye e armikut tonë të përbetuar, shejtanit -lanetullahu alejhi-.

Mos vallë, vendin e atij populli, që deri dje kujdesej edhe për jetimët e umetit së bashku me fëmijët e tij, po e zënë prindër që i braktisin në rrugë edhe fëmijët e tyre!?!..

Mos vallë, vendin e djelmoshave që e kufizonin shikimin në majat e këmbëve dhe vajzave të zbukuruar me maturi dhe edukatë islame e të pajisura me mburojën fizike dhe shpirtërore të mbulesës; po e zënë një kategori njerëzish që mezi dallohen, a janë burra apo gra, të cilët zvarriten të përkushtuar vetëm pas qëllimeve të ulëta?..

Mos vallë, vendin e shoqërisë së mëshirës dhe bujarisë, që dridheshin edhe kur përfitonin prej hallallit, që neveriteshin prej shpërdorimit e që dhuronin pa e ditur se ç'ishte luksi dhe moda, po e zënë tufa njerëzish që mbyten në rrjedhën e haramit dhe të dyshuarave e që jetojnë si të mjeruar në këtë botë dhe shkatërrojnë botën tjetër vetëm e vetëm për t'u

Në çdo shoqëri të jetojë, një shërbyes i përsosur e ruan me çdo kusht besimin, entuziazmin dhe identitetin e tij. Ai është një njeri, i cili e mban zemrën e tij larg dëshirës për pasuri dhe pozitë. Po ashtu, ai është gjithmonë pranë atyre që presin ndihmë dhe veçanërisht, u përgjigjet me gjithë zemër thirrjes së heshtur të të vuajturve dhe të vetmuarve.

zhytur sa më shumë në argëtime epshore me gjini të përziera, të cilat janë mallkuar prej Allahut?

Veçanërisht në ditët e sotme, prindërit fetarë duhet ta vendosin kokën midis dy duarve dhe të mendojnë: Fëmijët janë të tyre, apo mos vallë janë të rrugicave të errëta e të ndyra me vjelljen e të dehurve dhe me lloj-lloj gjërash të mallkuara?

Fëmijët tanë e përdorin televizionin, internetin dhe telefonin apo këto aparate po i komandojnë fëmijët tanë?

Kush i formon fëmijët tanë? Me botëkuptimin dhe orientimin e kujt edukohen? Çfarë shembujsh dhe cilët personalitete ndodhen në zemrat, idealet dhe synimet e fëmijëve tanë?

Kush e përcakton stilin e veshjeve të fëmijëve tanë, pamja e jashtme e të cilave pasqyron botën e tyre të brendshme?

Nëse përgjigja e kësaj pyetjeje nuk është "Ne", në kuptimin e vërtetë dhe të sinqertë të fjalës, ashtu si

*Për të arritur shpëtimin e përjetshëm
në sajë të shërbimit dhe mëshirës,
shpirtrat e përsosur kërkojnë rreth vetes njerëz
të tjerë për t'i shpëtuar.*

natyra, edhe zemra e fëmijëve tanë nuk do të pranojë zbrazëti dhe, vendin “tonë” do ta zënë të huajt; do ta zërë shejtani, i cili i ka zënë pusi njerëzimit që prej babait tonë Ademit Γ , e në mënyrë të veçantë, brezave të rinj.

Mos e bëj ortak shejtanin!

Në ajetet e Kuranit, Allahu i Lartmadhëruar, na njofton se kush e ndjek shejtanin dhe u vë veshin premtimeve të tij të gënjeshtërtat, ai (shejtani) do t'i

*Njerëzit me vetëdijen e shërbimit, janë si një lumë që,
teksa rrjedh në rrugën e tij të gjatë, u jep jetë
e gjallëri një mijë e një gjallesave, si njeriut, tokës,
pemës, trëndafilin, zymbylit, bilbilit etj.
Dhe caku përfundimtar i këtij lumi,
është deti i takimit të përjetshëm me Allahun.*

bëhet ortak në fëmijët dhe pasurinë e tij. (shih. Isra, 64)

Domethënë se pasuria dhe fëmija janë faktorë të sprovave më të rëndësishme. Nëse pasuria nuk përdoret në përputhje me dëshirën e Allahut, i Cili është edhe pronari i vërtetë i saj, ajo kthehet në një gjynah të madh për njeriun. Po ashtu edhe fëmija; nëse ai nuk edukohet siç dëshiron Allahu i Lartëmadhëruar, i Cili e ka lënë amanet tek prindërit e tij, ai kthehet në një fatkeqësi për ta.

Nëse të dyja këto mirësi vlerësohen ashtu siç duhet, ato mund të bëhen një derë fitimi për botën tjetër, e cila do ta mbajë hapur librin e punëve deri në Ditën e Kiametit. Përndryshe, në po këtë shkallë ato mund të sjellin edhe përfundime negative.

T'i afroresh edukimit të brezave me një interes të përciptë, duke i dërguar fëmijët në xhami vetëm tre-katër javë për një apo dy sezona verore dhe, gjatë gjithë kohës së mbetur t'i lësh ata në mëshirë të rruqëve, pastaj të thuash; "Unë po bëj sa kam mundësi!" e të rehatohesh, nuk është aspak e mundur. Kjo, sepse dihet mirë se një gotë ujë nuk ka asnjë kuptim përballë flakëve që ngrihen si mal. Në të njëjtën më-

*Zoti na faltë prej gjakut tonë fëmijë të mirë
si drita e syrit. Na dhëntë sukses që t'i edukojmë
brezat tanë me pjekurinë e duhur për t'u bërë robër
të merituar të Allahut dhe popull i merituar
për të Dërguarin e Allahut, me qëllim që të arrihet
një shoqëri e devotshme!*

nyrë, është e qartë se edhe një kovë ujë e derdhur në shkretëtirë nuk do të kishte asnjë kuptim.

Mbase në shekujt e shkuar, atëherë kur në çdo cep të rrugëve, çarshive, shtëpive dhe xhamive ndodhej një mejtep; kur që prej prindërve deri tek gjyshërit e gjyshet, prej tregtarit e deri tek ustai ishin mësues, me pak përpjekje, mund t'i edukoje fëmijët me edukatë dhe moral islam. Mirëpo sot është e domosdoshme që kjo çështje të trajtohet me një seriozitet që do t'i zmbrapste erërat negative dhe do t'i shuante zjarret e dëshirave të egos. Me anë të një disipline të bazuar në dashuri, të bashkimit të vëllazërisë që janë të një mendjeje në shqetësimin ndaj botës tjetër, të bashkimit të mundësive dhe veçanërisht me anë të përpjekjeve që do të tregohen në respektimin e masave në fushën shpirtërore, inshaAllah do të arrihen rezultate të mira.

Përballë kushteve negative, nuk duhet prerë kurrë shpresa dhe gjithmonë duhet kujtuar fakti se edhe Pejgamberi ﷺ, e filloi detyrën e tij brenda një errësire injorance të thellë, mizore dhe të mbushur me indifferencë.

*Zoti ynë na dhëntë mirësinë të lemë
pas breza të mirë, nxënës dhe vepra të dobishme,
të cilat do të jetojnë në formën e "sadakasë xharije",
duke e mbushur librin e punëve tona me sevape
deri në Ditën e Kiametit!*

Ashtu si dje, edhe sot, rrugicat e zhytura në errë-sirën e injorancës do të ndriçohen me diellin e udhë-zimit islam; ndërsa kënaqësia dhe entuziazmi që do t'i kthejë vajtimet dhe rënkimet shpirtërore në këngë bilbilash që cicërojnë prej ashkut Muhamedan, do të bëhet e mundur në sajë të frymëzimit shpirtëror të Pejgamberit ﷺ.

Zoti na faltë prej gjakut tonë fëmijë të mirë si drita e syrit. Na dhëntë sukses që t'i edukojmë brezat tanë me pjekurinë e duhur për t'u bërë robër të merituar të Allahut dhe popull i merituar për të Dërguarin e Allahut, me qëllim që të arrihet një shoqëri e devotshme!

Zoti ynë na dhëntë mirësinë të lëmë pas breza të mirë, nxënës dhe vepra të dobishme, të cilat do të jetojnë në formën e “sadakasë xharije”, duke e mbushur librin e punëve tona me sevape deri në Ditën e Kiametit!

Amin!..

Çdo zemër e dashuruar mbas Allahut dhe të Dërguarit të tij është e përkushtuar edhe ndaj shërbimit. Dhe shërbyesit në rrugën e Allahut i ngjajnë hënës dhe diellit në qiell, që u japin jetë edhe qosheve më të errëta. Ndërkohë që ndriçojnë përreth vetes, shkëlqimi i tyre shtohet edhe më tepër.

NJË JETË NË BOSHTIN E KURANIT DHE SUNETIT

Shpëtimi prej problemeve
të sistemeve njerëzore

NJË JETË NË BOSHTIN E KURANIT DHE SUNETIT

Shpëtimi prej problemeve
të sistemeve njerëzore

Drejt xhenetit...

Vullneti hyjnor...

Allahu i Madhëruar e krijoi njeriun në xhenet.

Ademi dhe Havaja u mashtruan nga hilet e shejtanit dhe kur kundërshtuan urdhrin e Allahut, gabuan.

Në bazë të vullnetit hyjnor, njeriu do të sprovohet në shkollën e kësaj bote dhe si rezultat do të zgjedhë xhenetin ose xhehenemin.

Domethënë:

Në fakt, dërgimi i njeriut në udhëtimin plot vuajtje të kësaj bote, ishte që ai të fitonte xhenetin dhe të arrinte pjekurinë e merituar për të gëzuar mirësitë e xhenetit.

Sa bukur e përkufizon Pejgamberi ﷺ, botëkuptimin e jetës së kësaj bote për pejgamberët dhe trashëgimtarët e tyre, të dashurit e Allahut:

“Në këtë botë, unë jam si një udhëtar i hipur në një kafshë, i cili ulet (për të pushuar) nën hijen e një peme, pastaj ikën e largohet prej aty.” (Tirmidhi, Zuhd, 44/2377)

Kjo ndodhi e tregon shumë qartë marrëdhënien me këtë botë të të Dërguarit të Allahut ﷺ dhe atyre që ndjekin hapat e tij:

Një ditë, Ebu Bekrin **ṭ**, e qerasën me sherbet mjalti. Kur e afroi sherbetin tek goja, filloi të qajë.

Pa u konceptuar kuptimet e vërteta të jetës dhe vdekjes, që janë në një rrjedhë ë vazhdueshme, nuk mund të konceptohet as enigma dhe urtësia e krijimit të njeriut dhe as përbërja e tij.

Edhe ata që ndodheshin pranë nuk i mbajtën dot lotët. Kur Ebu Bekri **ﺗ**, u pyet për shkakun e qarjes, ai u përgjigj:

“Një ditë isha me të Dërguarin e Allahut **ﷺ**. Atë moment vura re se Resulullahu **ﷺ**, po mundohej të dëbonte diçka prej vetes duke thënë: «*Largohu prej meje, largohu prej meje!*». Mirëpo, unë s’po shihja gjë. Kur desha të marr vesh se çfarë ishte, i Dërguari i Allahut **ﷺ**, tha:

«Mu tregua bota me gjithë qenien e saj. (Deshi të më lidhte pas vetes) Ndërsa unë i thashë; Largohu prej meje! Dhe ajo u largua, duke thirrur;

Betohem në Allahun se, edhe sikur ti të ikësh e të shpëtosh prej meje, ata që do të vijjnë pas teje nuk do të mund të shpëtojnë!»

Ebu Bekri **ﺗ**, në vazhdim të fjalëve të tij, tha:

«Ja pra, edhe unë u frikësova se mos më kaplonte dashuria për këtë botë, prandaj qava.” (Ebu Nuajm, Hilje, I, 30-31.)

Duhet menduar se as në këtë botë nuk gjendet një kohë dhe një vend ku mund të ikësh prej vdekjes, as në varr nuk gjendet një mundësi për t’u kthyer pas dhe as në Ditën e Kiametit nuk ka një strehë ku mund të strehohesh prej ashpërsisë së asaj dite.

Ata dridheshin nga kuptimi i kësaj të vërtete:

Jo vetëm për një gotë sherbet mjalti apo një gotë ujë, por edhe për një sekondë frymëmarrjeje me të cilën jemi furnizuar, do të na kërkohet llogari në Ditën e Kiametit. Do të pyetet se ku u shpenzua... Do të pyetet, a është falënderuar për të apo jo... Do të pyetet, a është ndarë me nevojtarët apo jo...

Kjo, sepse në ajetin fisnik urdhërohet:

“Pastaj, atë Ditë, do të pyeteni për kënaqësitë (e kësaj bote)!” (Tekathur, 8)

Udhëtarët që vijnë e shkojnë nga kjo botë dhe jeta e vërtetë e të cilëve është ajo e botës tjetër, janë të detyruar të mos e lidhin kurrë zemrën me të mirat e kësaj bote, por të përfitojnë prej tyre me vetëdijen se ato janë vetëm elemente të sprovave.

Kjo botë është krijuar si një skenë prove për të ndarë ata që kërkojnë Allahun dhe meritojnë xhenetin prej atyre që janë të dhënë pas qejfit dhe rehatisë së

“Në këtë botë, unë jam si një udhëtar i hipur në një kafshë, i cili ulet nën hijen e një peme, pastaj ikën e largohet prej aty.”
(Tirmidhi, Zuhd, 44/2377)

përkohshme. Prandaj, asaj i është dhënë një joshje e ulët që i drejtohet egos/epshit.

Ndërsa peygamberët i ftuan njerëzit të mos mashtrohen nga kjo joshje, por të kërkojnë rrugën e xhenetit, që është edhe atdheu i tyre i vërtetë. Ata i kujtuan njeriut se jeta e vërtetë, është ajo e botës tjetër dhe e paralajmëruan të mos zhytet e të humbasë kohë në gjumë dhe indiferencë në stacionet e përkohshme të kësaj rruge.

Historia njerëzore është një përmbledhje e përgjigjeve pozitive dhe negative që i dhanë popujt peygamberëve të tyre...

Atëherë kur popujt dhe kombet i janë përgjigjur ftesës së peygamberëve të tyre dhe janë orientuar në rrugën e kënaqësisë së Allahut, duke bërë një udhëtim jete në rrugën e drejtë, ajo që kanë arritur, qoftë si individë, qoftë si shoqëri ka qenë paqja dhe qetësia e xhenetit në këtë botë dhe vetë xheneti e bukuria e Allahut në botën tjetër.

Në Ditën e Kiametit do të na kërkohet llogari edhe për një sekondë frymëmarrje me të cilën jemi furnizuar. Do të pyetet se, ku u shpenzua... Do të pyetet, a është falënderuar për të apo jo...

Mirëpo, kur popujt dhe kombet nuk i vunë veshin dhe zemrën ftesës së pejgamberëve të tyre dhe vepruan në kundërshtim me dëshirën e Allahut, pësuan një përfundim të errët, të shëmtuar dhe të dhimbshëm në të dyja botët.

Pejgamberët i sollën njerëzimit paqen dhe lumturinë. Ndërsa mohuesit që i kthyen shpinën shpalljes hyjnore dhe refuzuan pejgamberët, e çuan njerëzimin vetëm drejt problemeve dhe vuajtjeve. Në mënyrë të veçantë:

Udhëzuesit e rrejshëm...

Përveç pejgamberëve dhe dijetarëve si trashëgimtarët e tyre, edhe një pjesë e filozofëve, njerëzve të dijes dhe burrave të shtetit hodhën mendime duke pretenduar “Lumturinë e njerëzimit!..” dhe duke themeluar sisteme njerëzore. Disa prej tyre patën ndjekësit e vet, fushën e tyre të veprimit e zbatimit, mundësinë dhe fuqinë e duhur. Mirëpo, asnjë prej

*Në një ajet fisnik urdhërohet:
“Pastaj, atë Ditë,
do të pyeteni për kënaqësitë (e kësaj bote)!”
(Tekathur, 8)*

këtyre sistemeve njerëzore nuk i solli lumturinë njerëzimit. Edhe nëse e kanë pasur këtë qëllim, nuk mundën ta bënin.

Komunizmi, i cili i premtoi njeriut barazi dhe mirëqenie materiale, për ta realizuar këtë, u ngrit mbi kufomat e njëzet milion njerëzve. Por si përfundim, në sajë të falimentimit material dhe shpirtëror, u shkatërrua

përbrenda.

Ideologjitë, si fashizmi dhe nazizmi, të cilat u ngritën mbi botëkuptimin e shkatërrimit të kombeve të tjera për lumturinë e racës së tyre, mbytën në gjak e në lot me miliona njerëz.

Ndërsa kapitalizmi i premtonte pasuri dhe mirëqenie individit, por në fakt, vetëm sa vazhdon të bëjë

*Udhëtarët që vijnë e shkojnë nga kjo botë
dhe jeta e vërtetë e të cilëve është ajo e botës tjetër,
janë të detyruar të mos e lidhin kurrë zemrën
me të mirat e kësaj bote, por të përfitojnë prej tyre
me vetëdijen se ato janë vetëm elemente të sprovave.*

të pasurin më të pasur dhe të varfrin më të varfër dhe, duke përdorur elementet e propagandës dhe reklamës për të treguar gjithçka ndryshe nga ç'është në realitet, i shndërron masat në robotë që shërbejnë vetëm për qëllimin e tij. Edhe pse ky sistem nuk po shkatërrohet ende, ai është bërë si një njeri i sëmurë, i cili kalon kriza në mënyrë të vazhdueshme...

Liberalizmi, i cili bazohet në filozofinë; "lërimi të kalojnë, lërimi të veprojnë...", duke i ngritur të gjitha pengesat fetare, morale, ligjore dhe zakonore përballë çmendurive egoiste, i ka njohur liri të plotë egos dhe shejtanit, aq sa ata ta robërojnë zemrën dhe shpirtin e njeriut. Për rrjedhojë, u shkatërrua familja dhe morali mori plagë të thella. Tashmë askush nuk ia kujton tjetrit të drejtën, të vërtetën, të mirën dhe të bukurën. Atij që përhap të keqen, i është thënë; "Je i lirë!...". Atij që të kujton të mirën dhe pengon nga e keqja, i kanë zënë rrugën duke i thënë; "Mos bëj presion shoqëror!" Siç shprehet edhe poeti i famshëm turk, Nexhip Fazëll;

*E pyetën një të urtë: "E kujt është kjo botë?"
"E atyre që nuk rendin pas saj."-përgjigjet ai.
"Po bota tjetër, e kujt është?"- e pyesin përsëri.
"E atyre që e duan."- përgjigjet ai.*

“Gurët janë lidhur, qentë janë lëshuar...”

Edhe Epikuri, i cili tregoi “kënaqësinë” si rrugën e lumturisë njerëzore, edhe Frojdi i cili tregoi “epshin”, nuk i sollën gjë tjetër njerëzimit përveçse dhimbje, depresion dhe tmerr. Edhe fryma e pragmatistëve të kërrusur mbi librat e filozofisë me kapakë të zi të mbetura në raftet e pluhurosura të bibliotekave, nuk u solli zemrave asgjë tjetër përveçse turbullirë dhe vështirësi.

Ndërsa dëshmitarët më të mëdhenj të këtij fakti, prej të shkuarës deri në ditët e sotme, janë gërmadhat që ata kanë lënë pas dhe mbi të cilat vajtojnë dhimbshëm kukuvajkat...

Sot, në shumë vende të botës gjenden gërmadha historike dhe mbetje të qyteteve antike. Dhe shumë prej tyre, që janë të groposura në fund të dheut, të rërës dhe të deteve, i kërkojnë, i gjejnë dhe i nxjerrin në dritë arkeologët dhe historianët. Madje, me mijëra turistë udhëtojnë për të shkuar dhe shëtitur me kureshtje këto gjurmë të vjetra të njerëzimit.

*“Dyfytyrëshit mos i thoni “zotëri”.
Nëse do ta konsideroni atë si zotëri,
do të tërhiqni mbi vete dënimin e Zotit tuaj
që është Fuqiplotë dhe Fisnik.”
(Ebu Daud, Edeb, 83; Ahmed, V, 346)*

Shqetësimi për brezat _____

Është shumë domethënës fakti se Kurani Fisnik fton që këto gërmadha të së shkuarës të shihen për të marrë mësim. Në një ajet fisnik, urdhërohet:

Shëtini dhe shikoni!

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

“Para jush janë zbatuar shumë ligje (mbi popuj

*Historia është si një lojë teatrale
që vihet në skenë duke u përsëritur.
Edhe pse aktorët ndryshojnë,
skenari nuk ndryshon asnjëherë.*

të ndryshëm). **Prandaj udhëtoni nëpër botë dhe shihni si ishte fundi i atyre që i përgënjeshtuan profetët.**" (Al 'Imran, 137)

Historia është si një lojë teatrale që vihet në skenë duke u përsëritur. Edhe pse aktorët ndryshojnë, skenari nuk ndryshon asnjëherë.

Fundi i tiranëve kokëfortë, si Nemrudi dhe Faraoni që nuk i besuan dhe përgënjeshtuan Ibrahimin **U** dhe Musain **U**, para mijëra vjetësh, ishte i njëjtë me fundin e Ebu Xhehlit dhe Ebu Lehebit, të cilët e munduan dhe e fyen në të njëjtën mënyrë edhe Pejgamberin **Γ**. Po ashtu edhe nesër, i njëjtë do të jetë edhe fundi i atyre që tregojnë armiqësi ndaj Allahut.

Kjo, sepse edhe nëse ndryshojnë kohët, sprovat janë të njëjta. Ashtu siç urdhërohet edhe në këtë ajet fisnik: **"Prandaj Zoti yt lëshoi mbi ata kamxhikun e dënimit."** (Fexhr, 13), kamxhiku hyjnor që godet mbi mizorët, është po i njëjti kamxhik.

Fundi i Nemrudit dhe Faraonit ishte i njëjtë me fundin e Ebu Xhehlit dhe Ebu Lehebit. Po ashtu edhe nesër, i njëjtë do të jetë edhe fundi i atyre që tregojnë armiqësi ndaj Allahut.

Kurani Fisnik, atyre që pyesin për të ardhmen, u tregon të shkuarën:

Shembull për materialistët dhe kapitalistët mizorë e të egër, që ia atribuojnë forcën e tyre materies dhe teknologjisë, që adhurojnë fuqinë dhe mashtrohen me të, është:

Fundi i popullit të Adit dhe Themudit, të cilët para shumë shekujsh gdhendnin dhe punonin malet me artin e tyre, duke i kthyer në saraje të bukura.

“Kurse ata që bënë të këqija, i kaploi një zë i tmerrshëm dhe në shtëpitë e tyre u gdhinë të vdekur e të palëvizshëm.” (Hud, 67)

Fundi i faraonëve arrogantë e kryeneçë, të cilët skllavëronin njerëzit...

Të zësh fundin e detit, i humbur përballë Musait **U**, i cili nuk zotëronte asgjë tjetër përveçse një shkop...

Fundi i Karunit, i cili ra në arrogancën e prete-

*“Para jush janë zbatuar shumë ligje
(mbi popuj të ndryshëm). Prandaj udhëtoni
nëpër botë dhe shihni si ishte fundi i atyre
që i përgënjeshtroan profetët.”*
(Al ‘Imran, 137)

ndimit të zotërimit të pasurisë dhe pronës që i takon Allahut...

“Ne bëmë që Karunin dhe shtëpinë e tij t’i gëlltiste toka...” (Kasas, 81)

Fundi i popullit të Nuhut **U** , të cilët u tallën me fenë, Pejgamberin dhe dënimin e Allahut:

“Ata e quajtën gënjeshtar Nuhun. Kështu që Ne shpëtuan me anë të barkës atë dhe të gjithë njerëzit që ishin me të, ndërsa ata që i mohuan shpalljet Tona, i fundosëm. Ata qenë vërtet një popull i verbër.” (A’raf, 64)

Fundi i popullit të Lutit **U** , të cilët zgjodhën mjerimin e të qenit prijës të amoralitetit:

“Kur erdhi urdhri Ynë, Ne e përmbysëm çdo gjë, - ato që ishin lart, i kthyem poshtë dhe mbi ata lëshuam gurë nga balta e pjekur...” (Hud, 82)

Fundi i popullit që shkeli ditën e shtatë, të cilët u bënë mësim për ata që përdhosin me hile urdhrat

*Fundi i faraonëve arrogantë e kryeneçë,
të cilët skllavëronin njerëzit...
Të zësh fundin e detit,
i humbur përballë Musait **U** , i cili nuk zotëronte
asgjë tjetër përveçse një shkop...*

e Allahut dhe për ata që nuk e kryejnë detyrën e pengimit nga e keqja:

“Kur e harruan atë për të cilën ishin paralajmëruar, Ne i shpëtuan ata që këshillonin dhe i ndëshkuam ashpër keqbërësit, për shkak të mosbindjes së tyre. Kur ata ngulmuan me mendjemadhësi të bënin atë që u ishte ndaluar, Ne u thamë: «Bëhuni majmunë të përbuzur!».” (A'raf, 165-166)

Ndër të tjera:

“Ne i kemi nisur të dërguarit Tanë njërin pas tjetrit. Sa herë që një i dërguar i shkonte ndonjë populli, atë e quanin gënjeshtar! Prandaj Ne i kemi bërë ata (popuj) të ndjekin njëri-tjetrin (në shkatërrim) dhe i kemi bërë histori që rrëfihen...”

(Mu'minun, 44)

Pika e përbashkët e të gjitha këtyre sistemeve njerëzore, së bashku me ata që u shkatërruan ishte se ata qëndruan larg shpirtërores.

*Pejgamberët i sollën njerëzimit paqen dhe lumturinë.
Ndërsa mohuesit që i kthyen shpinën shpalljes hyjnore
dhe refuzuan pejgamberët, e çuan njerëzimin
vetëm drejt problemeve dhe vuajtjeve.*

Të privuar nga shpirtërorja...

Pika e përbashkët e të gjithëve ishte se ata i kishin kthyer shpinën shpalljes hyjnore...

Ishin pa shpirt, pa thelb, pa dritë, pa shije...

Ishin materialistë, oportunistë dhe egoistë...

Megjithëse dukeshin në kundërshtim me njëra-tjetrën, këto ideologji ishin kopja e njëra-tjetrës në cilësitë që përmendëm...

*Fryma e pragmatistëve të kërrusur mbi librat
e filozofisë me kapakë të zinj, të mbetura në raftet
e pluhurosura të bibliotekave, nuk i solli zemrave
asgjë tjetër përveçse turbullirë dhe vështirësi.*

Komunizmi, kapitalizmi, nacionalizmi...

Komunizmi dhe socializmi thanë: “Pasuria është e shoqërisë!”. Mirëpo, vendin e të pasurve e zuri një bandë, e cila thoshte se po vepronte në emër të popullit. Ndërsa drejtësia, dhembshuria dhe mëshira që e kanë burimin në besimin e Allahut dhe të botës tjetër, nuk u ndje fare në popull.

Kapitalizmi tha: “Pasuria është e individit.” “Njerëzimi do të garojë në liri të plotë.” Mirëpo, për shkak se nuk kishte mëshirë dhe ndarje të pasurisë, dolën në pah humnera, kriza dhe kaos social. Ndërsa gara u kthye në garën e shtypjes së të dobëtve nga të fortët.

Nacionalizmi tha: “Pasuria dhe sundimi i takon një race”, gjë e cila u bë mashë e arrogancës dhe tiranisë.

Askush prej tyre nuk mundi të thotë:

“Prona, (pasuria dhe sundimi) është e Allahut. Njeriu është vetëm një ruajtës amaneti, i cili duhet

*O njeri i madhërishëm! Sado që të vlerësohesh,
është pak! Sepse ti ke gjetur vetë drejtësinë.
(Deri më sot, askush nuk e ka arritur nivelin
e drejtësisë që ke shpërndarë tij!)”
(La Fajette)*

ta përdorë atë sipas rregullave të Allahut. Allahu i sprovon njerëzit dhe popujt, duke krijuar dallime në ndarjen e furnizimit dhe mundësive. Në bazë të kësaj sprove, i pasuri është përgjegjës për të varfrin, i kamuri për skamnorin, ai që i shkojnë punët mbarë, për të vuajturit e të vetmuarit, i dituri për të paditurin... me një fjalë, kush ka mundësi, është përgjegjës për atë që është i privuar nga mundësitë. Gjithsecili është kujdestar për veten dhe tjetrin.”

Të mund ta thuash këtë, është cilësi e kraharorëve që rrahin me besim, ku brumosen virtytet e gjalla dhe ku zhvillohen me frymëzim vlerat shpirtërore, si mëshira, dhembshuria, sakrifica, altruizmi dhe bujaria.

Në vendet islame, ku janë vënë në jetë këto kritere shpirtërore, janë përjetuar kohë të tilla, kur të pasurit nuk kanë mundur të gjejnë të varfër për t’u dhënë zekatin. Jeta e ekuilibruar dhe larg shpërdorimit, e afroi të pasurin me të varfrin. Ndërsa jeta me ndjenjën e mjaftueshmërisë dhe kënaqjes me gjendjen,

*“Asnjë mbret që shëtit me kurorë në kokë,
nuk është respektuar dhe nderuar në këtë botë
aq sa Muhamedi, i cili arronte rrobën e vet.”*

(Thomas Carlyle)

Shqetësimi për brezat _____

e afroi të varfrin me të pasurin. Civilizimi i zekatit, dhurimit dhe vakëfit, ndërhyri menjëherë në dramën shoqërore. Në sajë të përjetimit të vetëdijes së vëllazërisë, nuk u ndanë vetëm hallet materiale, por edhe ato shpirtërore. Në këtë mënyrë, u formua një shoqëri e mbërthyer me dashuri dhe e bërë një trup i vetëm si bedenat e një kalaje.

Si u arrit kjo maturi e veçantë dhe ky rregull i përsosur?

*Në vendet islame
janë përjetuar kohë të tilla,
kur të pasurit nuk kanë mundur të gjejnë të varfër
për t'u dhënë zekatin.*

Prej injorancës, në epokën e lumturisë...

Para katërmbëdhjetë shekujsh bota ishte në një skëterrë të thellë, e privuar nga drita frymëzuese e kandilave profetikë. Kjo, sepse po përjetohej periudha midis dy pejgamberëve dhe u bë një kohë e gjatë që në tokë nuk kishte ardhur një pejgamber tjetër. Njerëzimi dukej sikur po e priste me mall Pejgamberin Γ . Kjo periudhë, njihet si periudha e injorancës...

Pejgamberi Γ , erdhi, dhe në 23 vite të shpalljes hyjnore, në sajë të personalitetit që shfaqti, të moralit që jetoi, të mesazheve të Kuranit dhe Sunetit që përçoi, të sahabëve që edukoi dhe të qytetërimit të virtyteve që ndërtoi, **mbylli epokën e injorancës dhe hapi atë të lumturisë.**

Para se të vinte Pejgamberi Γ , në botë ekzistonin një mori botëkuptimesh njerëzore, si e drejta Romake, qytetërimi Bizantin, filozofia Greke dhe traditat zoroastriane të Iranit. Por në sajë të dritës së Islamit, të gjithave u ranë vlerat dhe maskat.

Filozofi La Fayette, i cili ishte njëri nga mendjet që

Në periudhat kur Islami u përjetua në përmasa të veçanta, në sajë të vetëdijes së vëllazërisë, nuk u ndanë vetëm hallet materiale, por edhe ato shpirtërore. Në këtë mënyrë, u formua një shoqëri e mbërthyer me dashuri dhe e bërë një trup i vetëm si bedenat e një kalaje.

përgatitën themelet e Revolucionit Francez më 1789, u ndje i detyruar të shprehej me këto fjalë:

“O njeri i madhërishëm! Sado që të vlerësohesh, është pak! Sepse ti ke gjetur vetë drejtësinë. (Deri më sot, askush nuk e ka arritur nivelin e drejtësisë që ke shpërndarë ti!)”

Ndërsa një mendimtar tjetër perëndimor, Thomas Carlyle, shprehet:

“Asnjë mbret që shëtit me kurorë në kokë, nuk është respektuar dhe nderuar në këtë botë aq sa Muhamedi, i cili arronte rrobën e vet.”

Pejgamberi ﷺ, i cili ka mahnitur kaq shumë edhe mendimtarët jomyslimanë, ka arritur të edukojë një brez sahabësh, të cilët për të larguar errësirën e injorancës në çdo vend të botës dhe për të përhapur dritën e besimin, janë shpërndarë në të gjithë botën, që prej Oqeanit Atlantik deri në Kinë e në Indi. Për rrjedhojë, në tre kontinente u ngrit një qytetërim islam dhe virtytesh, i cili vazhdoi me Omer bin Abdulazizët, Alparsllanët, Salahuddin Ejjubët, Fatihët, Sulejman Kanunët etj.

*“Edukojini fëmijët në tri çështje:
Në dashurinë ndaj Pejgamberit,
në dashurinë ndaj Ehl-i Bejtit
dhe në leximin e Kuranit...”
(Munavi, I, 226.)*

Mirëpo, kur u largua nga drita e pejgamberisë, u kthye përsëri errësira e injorancës. Vendi u mbush përsëri plot me ideologji, të cilat ishin prodhime të mendjes së shushatur që i shërben vetëm egos. Dhe, fatkeqësisht, shumë prej myslimanëve u ndikuan nga këto erëra.

Shumë prej të rinjve që u dërguan në Evropë për të mësuar “shkencat pozitive”, u ndikuan tepër nga pozitivizmi dhe humbën besimin në Allahun. Nën ndikimin e mendimeve të huaja, ata filluan të shihnin me përçmim popullin islam dhe u bënë armiq të vëllezërve të tyre myslimanë. Në sajë të mendimit të lirisë së tepruar, ata filluan t’i shihnin rregullat dhe moralin fetar si pranga prej të cilave duhej shpëtuar. Me botëkuptimin materialist e kapitalist, fatin e njeriut filluan ta shihnin vetëm si një konkurrencë të egër për të arritur pasuri, femra dhe pozita.

Prej këtyre lëkundjeve u dëmtuan themelet e familjes dhe fryma e vëllazërisë mori plagë të rënda. Mëshira u godit në qendër të saj. Dhe me shkatërrimet që erdhën njëra pas tjetrës, prej perandorisë së shtrirë në tre kontinente, ngelën vetëm tokat e Turqisë së

*“Shërbyesit e Kuranit, në Ditën e Kiametit,
ku nuk do të ketë asnjë hije, do të jenë
nën hijen e Arshit së bashku me pejgamberët
dhe miqtë e Allahut.”
(Munavi, I, 226.)*

sotme. Ndërsa luftën shpëtimtare të Çanakkalesë (Dardaneleve), e zhvilluan heronjtë e besimit, të cilët sakrifikuan jetën e tyre me dashurinë ndaj Allahut, Kuranit, fesë, nderit, atdheut dhe bashkimit.

Ata që nuk e kuptojnë këtë të vërtetë, nuk e shohin që:

Në zemrën e këtij brezi hyjnë e dalin ideologji të huaja. Madje, më tepër së dje, të heshtura e të fshehta si kancer;

Tinëzisht...

Shpëtimi prej injorancës, ashtu si dje, edhe sot është drita e Islamit. Është udhëzimi i Kuranit, mbushja me frymëzimin shpirtëror të Pejgamberit ﷺ, ngjasimi me të në vepra e moral, duke qëndruar përreth Sunetit të tij.

Sot, nëpër anë, në qoshe, në shesh, në ndërgjegje dhe në zemra ndodhen shumë ftesa të huaja dhe tinëzare...

Në sajë të mjeteve të propagandës, të cilat sot janë shumëfish më shumë se dje; me anë të televizionit, internetit, kinemasë, filmave, telenovelave dhe shumë qendrave kulturore me prirje të shthurura që veprojnë nën petkun e artit, i bëhet thirrje njerëzimit, e në mënyrë të veçantë rinisë.

Për ku thirren?

Thirren që jetën e tyre, që është i vetmi investim i botës tjetër, ta kalojnë në argëtim, në gjynahe, në ideologji të kota, në llomotitjet e një diturie të thatë e pa asnjë anë shpirtërore dhe në një liri të pakufishme e cila nuk njeh harame dhe hallalle.

Thirren në vrazhdësi.

Thirren në epsh.

Thirren në egoizëm dhe oportunizëm.

Pejgamberi ﷺ, e ka paralajmëruar popullin e tij me këto fjalë: "Po ju lë dy gjëra. Për sa kohë të kapeni fort pas këtyre, nuk do të devijoni kurrë: Librin e Allahut (Kuranin) dhe Sunetin e të Dërguarit të Tij."
(Muuatta, Kader, 3)

Thirren në mendjemadhësi, mburrje dhe në shfaqje të forcës.

Thirren në derexhenë “bel hum edall”, pra në një nivel më të ulët se kafshët.

Më parë e zbrazin, pastaj e mbushin vetë.

Po përpiqen që fëmijët e myslimanëve t’i bëjnë breza, të cilët me shpirt janë fëmijët e shejtanit dhe bashkëpunëtorëve të tij, ndërkohë që biologjikisht janë fëmijët e prindërve që jetojnë në vende pa xhami dhe ezanë dhe që bëjnë një jetë pa besim, pa adhurim, pa vetëdije dhe pa kuptim. Po mundohen që në pasurinë dhe fëmijët e tyre të bëjnë ortak edhe shejtanin. Po mundohen që zhurmën mbytëse të shejtanit, ta bëjnë të pandehet argëtim. Po mundohen që t’i mbysin me premtime boshe, pa asnjë pikë vërtetësie dhe të mbushura me fjalë të kota.

Të gjithë po vuajnë prej këtyre rrymave negative...

Edhe fëmijët e familjeve fetare mund të ndikohen nga joshjet e këtyre thirrjeve.

Nëse i pajisim fëmijët tanë me mbrojtje materiale dhe shpirtërore; nëse ua bëjmë të dashur të mirën dhe ua neveritim të keqen, padyshim se, me lejen e Allahut, do të largohen lehtë prej fenomeneve negative me të cilat do të përballen.

...Sepse televizionet po derdhin propaganda helmuese nëpër shtëpi, ...sepse interneti me rrjetat e tij të dukshme e të padukshme, po ngre kurthe në çdo qoshe.

Kurse mungesa e shpirtërores është kthyer në një gangrenë për shumë zemra...

Shkurtimisht, e vërteta me të cilën po përballet bota sot është:

Injoranca e plasur sheshit...

Sot, fëmijët tanë duhet ti pajisim me dashurinë dhe frikën ndaj Allahut. Duhet t'u japim vetëdijen se po jetojmë nën vëzhgimin e kamerave hyjnore.

Duhet t'i bëjmë të kuptojnë se çdo sjellje e ka një llogari dhe një përgjigje, pra të ndjejnë thellë në shpirt besimin në botën tjetër.

Shpëtimi prej injorancës, ashtu si dje edhe sot është drita e Islamit. Është udhëzimi i Kuranit, mbushja me frymëzimin shpirtëror të Pejgamberit ﷺ, ngjasi-mi me të në vepra e moral, duke qëndruar përreth Sunetit të tij.

Pejgamberi ﷺ, në hadithet e tij i ka numëruar një për një fatkeqësitë e mëdha që do të shfaqen në fundkohë:

“Po ju lë dy gjëra. Për sa kohë të kapeni fort pas këtyre, nuk do të devijoni kurrë: Librin e Allahut (Kuranin) dhe Sunetin e të Dërguarit të Tij.” (Muuatta, Kader, 3.)

Në lidhje me fëmijët, të cilët janë e ardhmja e shoqërisë, i Dërguari i Allahut ﷺ, shprehet kështu, duke na tërhequr vërejtjen:

“Edukojini fëmijët në tri çështje:

- Në dashurinë ndaj Pejgamberit
- Në dashurinë ndaj Ehl-i Bejtit
- Në leximin e Kuranit...

I Dërguari i Allahut thotë:

“Kush e mëson Kuranin në moshë të vogël, ai do të ndikojë në mishin dhe gjakun e tij.”

(Kenzu'l-ummal, I, 532)

Sepse shërbyesit e Kuranit, në Ditën e Kiametit, ku nuk do të ketë asnjë hije, do të jenë nën hijen e Arshit së bashku me pejgamberët dhe miqtë e Allahut.” (Munavi, I, 226)

Fenomenet negative të kësaj kohe, dihen...

Plot fatkeqësi...

Nëse i pajisim fëmijët tanë me mbrojtje materiale dhe shpirtërore; nëse ua bëjmë të dashur të mirën dhe ua neveritim të keqen, padyshim se me lejen e Allahut do të largohen lehtë prej fenomeneve negative me të cilat do të përballen.

Për shembull, Jusufi **U**, ndërkohë që ndodhej larg prindërve të tij, pas dyerve të mbyllura, e mbi të gjitha si një skllav nën urdhrat e një familje me pozitë të lartë, u përball me një propozim amoral të zonjës së kësaj familjeje.

Mirëpo, Jusufi **U**, i cili ishte rritur nën edukimin e një pejgamberi, pa argumentet e Zotit të tij dhe duke thënë “مَعَاذَ اللَّهِ” (Allahu më ruajttë), u strehua tek Allahu dhe arriti ta refuzonte këtë propozim të shëmtuar duke i thënë “Jo!”.

*Sahabët fisnikë, duke jetuar në bazë të kriterëve
më të mira, më të bukura dhe më të përkryera,
i shërbyen me devotshmëri Pejgamberit **Γ**
dhe Kuranit, për të vërtetën, bukurinë
dhe pjekurinë e të cilit njerëzimi
është gjithmonë i uritur dhe i etur.*

Po kështu, edhe Pejgamberi ﷺ, në sajë të edukimit të Zotit dhe mirësisë së urtësisë që i kishte dhënë Ai, nuk u përzie në asnjë punë të pistë e të neveritshme të kohës së injorancës.

Sot fëmijët tanë:

1. Duhet t'i ndihmojmë të fitojnë ndjenjën e frikës dhe dashurisë ndaj Allahut.

2. Duhet t'i bëjmë të vetëdijshëm se po jetojmë nën vëzhgimin e kamerave hyjnore.

3. Duhet t'i bëjmë të kuptojnë se çdo sjellje e ka një llogari dhe një përgjigje, pra të ndjejnë thellë në shpirt besimin në botën tjetër.

4. Duhet t'u krijojmë kushtet që ata të ruajnë natyrshmërinë e tyre të pastër e të pafajshme.

5. Duhet t'i mësojmë me vendet ku do t'u pastrohen zemrat dhe do të marrin frymëzime shpirtërore, si vendet ku kryhen adhurimet, mësohet Kurani dhe dëgjohen biseda fetare.

*Robëria ndaj Allahut është prej djepit deri në varr.
Deri në frymën e fundit. Ruajtja e zemrës prej
indiferencës dhe ngurtësisë, është e detyrueshme për
të rriturit, aq sa është edhe për fëmijët. Në çdo moshë
e periudhë, është kusht i domosdoshëm të emigrohet
prej injorancës drejt Pejgamberit ﷺ ...*

Me lejen e Allahut, pasi t' u jetë dhënë ky edukim dhe fëmijët tanë të jenë hedhur në jetë me një zemër të gjallë, të pastër (selim) dhe të orientuar (munib) nga Allahu, ata do të jenë të mbrojtur nga çdo lloj e keqeje. Ndërkohë që e ruajnë dritën e zemrës së tyre, si flaka e kandilit brenda në llambë, ata do të arrijnë të ndriçojnë edhe gjithçka përreth tyre.

Kur sahabët fisnikë u përhapën në botë për të kumtuar Islamin, në qytetet ku shkuan, u përballën me shumë amoralitete që joshnin egon, me filozofi dhe besime që turbullonin mendjen dhe pamje që e ngurtësonin zemrën dhe shpirtin. Mirëpo, ata ishin të mbushur me moralin e Kuranit, me karakterin pejgamberik dhe pjekuri shpirtërore, me të cilat i kishte edukuar i Dërguari i Allahut ﷺ.

Këta personalitete të shndritshëm si yjet, e zbehën dhe e shkundën çdo gjë të keqe me të cilën u përballën, duke ua humbur ndikimin. Ndërsa vetë u bënë qendra graviteti. Duke përhapur drejtësinë dhe mirësinë, ata i mahnitën të gjithë. Gjithashtu, duke jetuar në bazë të kriterëve **më të mira, më të bukura**

*Në edukimin e fëmijëve tanë,
fjalën duhet ta themi "ne". Fjala që themi,
programi që zbatojmë, libri që u japim të lexojnë,
metoda që ndjekim, pra, përmbajtja e vlerave
që na bëjnë këta që jemi, duhet të jetë rreth boshtit
të Kuranit dhe Sunetit.*

dhe më të përkryera, i shërbyen me devotshmëri Pejgamberit ﷺ dhe Kuranit për të vërtetën, bukurinë dhe pjekurinë e të cilit njerëzimi është gjithmonë i uritur dhe i etur.

Kjo, sepse ata ishin të mbushur në çdo qelizë të tyre me të vërtetën e Kuranit dhe Sunetit. Jo vetëm që nuk ndikoheshin nga jashtë, por prej shpirttrave të tyre rridhte mëshirë në çdo anë.

Një pikë të rëndësishme në lidhje me arritjen e kësaj pjekurie, na e tregon vetë Profeti ﷺ :

“Kush e mëson Kuranin në moshë të vogël, ai do të ndikojë në mishin dhe gjakun e tij.” (Kenzu’l-ummal, I, 532.)

Ndikimi i Kuranit në mishin dhe gjakun e njeriut, në shpirtin e tij dhe në kodet e ekzistencës së tij, mund të komentohet si vendosje e besimit dhe dashurisë ndaj Kuranit në nënvetëdijen e njeriut.

Nga ana tjetër, nuk duhet harruar se robëria ndaj Allahut është prej djepit deri në varr. Deri në frymën e fundit. Ruajtja e zemrës prej indiferencës dhe

*Nëse arrijmë t’u japim fëmijëve tanë,
qetësinë e nderit, pasurinë e ndjenjës
së mjaftueshmërisë, dinjitetin e modestisë,
shijen në fund të durimit dhe qëndresës, kënaqësinë
e bujarisë dhe gëzimin e mëshirës... joshja e ulët dhe
e përkohshme e kësaj bote nuk do të ndikojë tek ata.*

Pa emigruar, nuk bëhet!..

ngurtësisë, është e detyrueshme për të rriturit, aq sa është edhe për fëmijët.

Në çdo moshë e në çdo periudhë:

Është e kusht i domosdoshëm të emigrohet prej injorancës drejt Pejgamberit ﷺ ...

Pa emigruar, nuk bëhet!..

Ashtu si sahabët, të cilët për hir të Allahut dhe të Pejgamberit ﷺ, braktisën pasurinë, pronën, familjen dhe miqtë, duke emigruar për të jetuar të lirë fenë e

*Direkt prej Kuranit
ta marrim frymëzimin, mendjes së kohës
t'ia themi Islamin!
(Mehmed Akif Ersoj)*

tyre, edhe sot, çdo besimtar duhet të jetojë me shqetësimin për botën tjetër, duke braktisur gjithçka që ka ndaluar Allahu; madje, nëse kërkohet, ata duhet të tregojnë sakrifica në këtë pikë.

Në fushën e edukimit dhe arsimit është kusht që emigrimit t'i jepet një rëndësi e veçantë.

Një pjesë e institucioneve të edukimit, të cilat janë larg fushës shpirtërore dhe që janë bërë të famshme vetëm për elementin tërheqës të anës materiale, nuk duhet të kenë asnjë vlerë në zemrat besimtare. Kjo, sepse ky lloj edukimi pa elementin shpirtëror, fut vetëm helm në zemra. Ndërsa zemrat tona duhet të ushqejnë dashuri për shpirtëroren dhe të shenjtën, e nuk duhet të bien në indiferencën e mahnitjes ndaj adresave të paqarta.

Në edukimin e fëmijëve tanë, fjalën duhet ta themi "ne". Fjala që themi, programi që zbatojmë, libri që u japim të lexojnë, metoda që ndjekim, pra, përmbajtja e vlerave që na bëjnë këta që jemi, duhet të jetë rreth boshtit të Kuranit dhe Sunetit.

Çdo mundësi në lidhje me edukimin e mirë të fëmijëve, duhet të konsiderohet si një mirësi më vete. Në mënyrë të veçantë, gjatë sezoneve verore, kur fëmijët kanë më tepër kohë të lirë, është e domosdoshme të bëhen përpjekje serioze në këtë fushë...

Për t'u bërë ballë reklamave të zbukuruara e joshëse, që njerëzit e dhënë pas kësaj bote i bëjnë shtigjeve që të çojnë në xhehenem, është e domosdoshme të kërkojnë, të gjenden dhe të zbatohen mënyrat për t'ua shpjeguar fëmijëve tanë bukur e mirë jetën islame, e cila është edhe e vetmja rrugë e paqes dhe lumturisë së vërtetë në të dyja botët.

Nëse arrijmë t'u japim fëmijëve tanë qetësinë e nderit, pasurinë e ndjenjës së mjaftueshmërisë, dinjitetin e modestisë, shijen në fund të durimit dhe qëndresës, kënaqësinë e bujarisë, gëzimin e mëshirës, botëkuptimin se besnikëria dhe dorëzimi ndaj Allahut do të thotë shpëtim prej robërisë së mijëra zinxhirëve të kotësive, qetësinë e ndërjegjes që të jep kryerja e detyrave dhe përgjegjësive dhe entuziazmin që të sjell çlirimi dhe fitorja... joshja e ulët dhe e përkohshme e kësaj bote, nuk do të ndikojë tek ata.

Ndër të tjera, siç shprehet edhe Mehmed Akif Ersoj:

“Direkt prej Kuranit ta marrim frymëzimin,

*Nxehtësia e verës, nuk duhet të jetë kurrë arsye për përtaci, neglizhencë, dembelizëm dhe zvarritje të punëve. Përkundrazi, duhet të kujtohet e të kihet gjithmonë parasysh përgjigja që i dha Kurani dyfytyrëshve që u arsyetuan me nxehtësinë e klimës gjatë fushatës luftarake të Tebukut:
“Zjarri i xhehenemit është më i nxehtë!”*

Mendjes së kohës t'ia themi Islamin!”

Çdo mundësi në lidhje me edukimin e mirë të fëmijëve, duhet të konsiderohet si një mirësi më vete. Në mënyrë të veçantë, gjatë sezoneve verore, kur fëmijët kanë më tepër kohë të lirë, është e domosdoshme të bëhen përpjekje serioze në këtë fushë...

Në fakt, për të arritur një edukim rreth boshtit të Kuranit dhe Sunetit, tre-katër javë gjatë verës nuk mjaftojnë kurrë. Ne jemi të detyruar të përpiqemi dhe të krijojmë mundësitë që fëmijët tanë ta kalojnë gjithë kohën e fëmijërisë dhe rinisë së tyre brenda kornizës së Kuranit dhe Sunetit.

Mirëpo, ata që për arsye të ndryshme nuk i gjejnë mundësitë për këtë, për të shpëtuar të paktën prej një pjese të përgjegjësisë së edukimit të fëmijëve, sezonet verore duhet t'i konsiderojnë mundësi të jashtëzakonshme. Në mënyrë të veçantë, kur sezoni i Kuranit, pra muaji i Ramazanit bie në muajt e verës, përbën një mundësi shumë më të madhe.

O Zot!

*Na bëj prej robërve që e kuptojnë të vërtetën
dhe mos na ndaj prej frymëzimit shpirtëror
të Pejgamberit tonë ﷺ .*

Nxehtësia e verës nuk duhet të jetë kurrë arsytim për përtaci, neglizhencë, dembelizëm dhe zvarritje të punëve. Përkundrazi, duhet të kujtohet e të kihet gjithmonë parasysh përgjigja që i dha Kurani dyfytërshve që u arsyetuan me nxehtësinë e klimës gjatë fushatës luftarake të Tebukut: **“Zjarri i xhehenemit është më i nxehtë!”**

Zjarri i xhehenemit është më i nxehtë!

O Zot! Mos na bëj të dashuruar pas luleve artificiale, esencave të rreme dhe zbukurimeve të lara me bojë!.. Na bëj prej robërve të mirë që ngjyrosen me bojën e Allahut “صِبْغَةَ اللَّهِ”.

Fushata luftarake e Tebukut u zhvillua atëherë kur i nxehti ishte përvëlues dhe në një kohë kur vileschin hurmat dhe puna ishte më e dendur. Këto u bënë arsye të përdyfytyrëshit përtacë e frikacakë. Prandaj ata filluan të gënjenin. Në lidhje me këtë, në Kuranin Fisnik, urdhërohet:

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ
وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ
قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ

“Ata që mbetën në shtëpitë e tyre, pas (daljes për luftë të) të Dërguarit të Allahut, u gëzuan; nuk u pëlqente të luftonin në rrugën e Allahut me pasurinë dhe jetën e tyre dhe thanë:

“Mos shkoni në luftë, nëpër vapë!”

Thuaju:

*Të kujtosh gjithmonë vdekjen
që e pret çdo të përkohshëm, të meditosh çdo natë rreth saj,
të mendosh për të mos qenë i vetmuar në varr, duke lënë pas
fëmijë dhe shërbime në cilësinë e sadakasë xharije,
janë prej veprave më të rëndësishme që e nxisin njeriun
në punë të mira dhe e largojnë atë nga të këqijat.*

“Zjarri i Xhehenemit është edhe më i nxehtë!”

Veç sikur të kuptonin!” (Teube, 81)

Sikur të kuptonin!

Vështirësia më e madhe me të cilën përballemi kur edukojmë veten tonë, fëmijët dhe nxënësit tanë, është moskuptimi i seriozitetit të çështjes nga ana e atyre të cilëve u drejtohem.

Kjo do të thotë se hapi i parë i edukimit, është t'i bësh ata të kuptojnë.

Çështjet fetare dhe të botës tjetër, u duhen tre-guar fëmijëve tanë me aq sinqeritet, vërtetësi dhe dashamirësi, sa që kur të merren me punë të mira

*Vështirësia më e madhe
me të cilën përballemi kur edukojmë fëmijët
dhe nxënësit tanë, është moskuptimi i seriozitetit
të çështjes nga ana e atyre të cilëve u drejtohem.
Kjo do të thotë se hapi i parë i edukimit është
t'i bësh ata të kuptojnë.*

Shqetësimi për brezat _____

e të sinqerta, të mund të ndjejnë kënaqësinë sikur po shohin dhe shijojnë mirësitë e xhenetit. Ndërsa, kur t'i afrohen një të keqeje, të ndjejnë nxehtësinë e xhehenemit.

Një ndodhi që është përjetuar në kohën e sulltan Fatihut, dëshmon se si edukoheshin fëmijët në atë periudhë, për të nxjerrë personalitete që ishin heronj të nderit. Po ashtu, ky është edhe një shembull i rezultatit të mirë të edukimit:

Sprova me zjarrin

*O Zot! Na ruaj ne dhe brezat tanë prej
ngatërresave (fitneve) të fundkohës
dhe nga ngatërresat e Dexhallit, i cili rrugën
e xhehenemit e bën të duket si ajo e xhenetit,
ndërsa rrugën e xhenetit, si atë të xhehenemit!..*

Në kohën e sulltan Mehmet Fatihut, priftërinjtë deshën të matnin ndjenjat shpirtërore të shoqërisë Osmane. Për rrjedhojë, pasi bënë disa vëzhgime, për të sprovuar nderin dhe pastërtinë e rinisë, në mbrëmje dërgojnë dy vajza tek medreseja. Vajzat thirrën dhe të rinjve që hapën dritaret, u thanë:

“Jashtë ka rënë errësira dhe ne kemi humbur rrugën. A na pranoni si mysafirë këtë natë?.. Jemi të dëshpëruara...”

Pasi u menduan dhe u konsultuan me njëri-tjetrin, nxënësit vendosën t’ua lëshojnë vajzave dhomat e tyre. Më pas vunë një perde dhe e gdhinë natën në krye të zgarës së zjarrit. Kur erdhi mëngjes i për-collën vajzat.

Priftërinjtë, me kureshtje të madhe i pyetën vajzat se çfarë kishte ndodhur. Dhe ato u treguan gjith-çka:

“Ata na i lëshuan vendet e tyre. Ndërsa vetë u strukën në një qoshe të dhomës. Ndërkohë kapnin

*O Zot! Na bëj të jetojmë në rrugën e drejtë...
Na ringjall me grupin e të mirëve o Zot!..
Amin!..*

me dorë zgarën e zjarrit dhe të tmerruar i thoshin njëri-tjetrit:

**«Zoti ynë na ruajttë prej dënimit të xhehenemit!..
Mos na bëftë prej mendjehetëve që e shndërrojnë
çastin në të ardhme...»** Ndërsa neve as që na shihnin
me sy...”

Ky është një botëkuptim që tregon në mënyrën më të mirë se zjarri i xhehenemit, është më i fortë dhe më i padurueshëm se çdo lloj zjarri i kësaj bote... Përballë këtij botëkuptimi, nuk mund të ndikojë as zjarri i epshit që merr nëpër këmbë vullnetin dhe as fryma e zjarrtë dhe joshëse e shejtanit...

E vërteta më e rëndësishme që të bën ta fitosh këtë botëkuptim, janë fjalët e heshtura të vdekjes. Të kujtosh gjithmonë vdekjen që e pret çdo të përkohshëm, të meditosh çdo natë rreth saj, të mendosh për të mos qenë i vetmuar në varr, duke lënë pas fëmijë dhe shërbime në cilësinë e sadakasë xharije, janë prej veprave më të rëndësishme që e nxisin njeriun në punë të mira dhe e largojnë atë nga të këqijat.

*Ndër të gjitha krijesat,
ai që ka më shumë nevojë për edukim
dhe arsim, është njeriu.*

O Zot!

Na bëj prej robërve që e kuptojnë të vërtetën dhe mos na ndaj prej frymëzimit shpirtëror të Pejgamberi ﷺ.

Mos na bëj të dashuruar pas luleve artificiale, esencave të rreme dhe zbukurimeve të lara me bojë!.. Na bëj prej robërve të mirë që ngjyrosen me bojën e Allahut “صِبْغَةَ اللَّهِ”.

Na ruaj ne dhe brezat tanë prej ngatërresave (fitneve) të fundkohës dhe nga ngatërresat e Dëxhallit, i cili rrugën e xhehenemit e bën të duket si ajo e xhenetit, ndërsa rrugën e xhenetit, si atë të xhehenemit!..

Na bëj të jetojmë në rrugën e drejtë... Na ringjall me grupin e të mirëve o Zot!..

Amin!..

*Kapitali në edukim, është dashuria.
Dashuria zgjidh çdo problem. Njeriu, të cilit
i kemi zgjidhur problemin, është yni.*

Përmbajtja

SHQETËSIMI I NJË BESIMTARI PËR BREZAT

DIVANE TË TËRA NË NJË GJETHE TË VETME.....	5
VAZHDIMËSIA E BREZIT.....	7
JETA E VËRTETË ËSHTË AJO E BOTËS TJETËR.....	11
KATËR LLOJ BREZASH.....	14
SHEMBULLI I PEJGAMBERËVE.....	19
ENESI I VOGËL.....	22
ME DASHURI DHE SERIOZITET.....	26
DERI NË KIJAMETIT.....	29
BREZAT E HUMBUR.....	36
JANË KTHYER NË GROPA XHEHENEMI.....	38
MOS E BËJ ORTAK SHEJTANIN!.....	42

NJË JETË NË BOSHTIN E KURANIT DHE SUNETIT

DREJT XHENETIT.....	49
UDHËZUESIT E RREJSHËM.....	54
SHËTITNI DHE SHIKONI!.....	58
TË PRIVUAR NGA SHPIRTËRORJA.....	63
PREJ INJORANCËS, NË EPOKËN E LUMTURISË.....	67
TINËZISHT.....	70
INJORANCA E PLASUR SHESHIT.....	73
PA EMIGRUAR, NUK BËHET!.....	79
ZJARRI I XHEHENEMIT ËSHTË MË I NXEHTË!.....	83
SIKUR TË KUPTONIN!.....	85
SPROVA ME ZJARRIN.....	86

